

ЗВЕЛИЧУЮ
СНЮКРОМ
ВЕСНУ

Богдан-Ігор
АНТОНУЧ

Богдан-Ігор Антонич

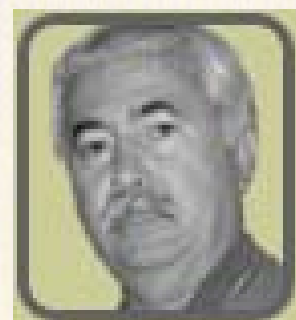
*ЗВЕЛИЧУЮ СПОКРОПІ
ВЕСНУ*

До 100-річчя від дня народження
Богдана-Ігоря Антонича

Львів
«Растр-7»
2009

УДК 821.161.2-1
ББК 84(4Укр)6-5
А83

Богдан-Ігор Антонич.
А83 Звеличую стокрот весну / упорядник Н. Федорак. — Львів:
Видавництво «Растр-7», 2009. — 104 с.
ISBN 978-966-2004-27-4

www.lemko.org
2010.10.21 08:46:39
+03'00'

ISBN 978-966-2004-27-4

© Видавництво «Растр-7», 2009

*Присвячую своїм вчителям українського ліцею
ім. Богдана-Ігоря Антонича у Лігніці (Польща)
З нагоди 100-річчя з дня народження Богдана-Ігоря Антонича*

*Мов свічка, куриться черемха
в побожній вечора руці.
Вертаються з вечірні лемки,
до хат задумано йдучи.*

З вірша «Черемха».

Як молодий студент медицини я побував на лемківському фестивалі у Свідлику (Словаччина) у 1969 році. Тоді я перший раз взяв у руки збірку поезій Богдана-Ігоря Антонича. Я не знав, яке вагоме є його місце в українській літературі, а також те, що він народився у Новиці на Лемківщині, що поруч мого рідного села Устя Руського (сьогодні Устя Торицьке).

Після встановлення з моєї ініціативи пам'ятників Іванові Трушеві та Никифору Епіфанію Дровняку був би встановлений з нагоди 100-річчя з дня народження і пам'ятник Богдану-Ігорю Антоничу, але це, на жаль, не вдалось з причини негативного ставлення міських бюрократів м. Львова.

Тим більше тішить мене те, що пан Михайло Турко погодився у своєму видавництві видати збірку віршів Богдана-Ігоря Антонича з репродукціями всесвітньо відомого художника, також з Лемківщини, Никифора Епіфанія Дровняка. Очевидно, у цьому місці хочу йому за цей гарний жест щиро і сердечно подякувати.

Я сподіваюсь, що поєднання творчості двох великих геніїв з Лемківщини буде позитивно оцінене людьми, які цікавляться українською культурою.

вслухання в одвічний ритм буття: зміна пір року (весна—літо—осінь—зима), відтак, на меншій орбіті, — пір доби (ранок—день—вечір—ніч), а на тлі цієї нескінченної неповторної повторюваності — лінійність людського лету: дитинство—юність—молодість—зрілість—згасання... Утім, саме зі згасанням чи не найзатятіше ставав на прю ліричний герой Антонича, як-от у вірші «Схід сонця»:

Страшне вино ночей доспілих
по вінця в черепі хлюпоче.
Буджуся сонний, неспокійний,
і місяць чавить мої очі.
Тла раптом чую: вище, тонше,
стрункіше дзвонить ясна синь.
Драконе місяцю, загинь!
Ось білий бог ізходить — сонце.

Що ж, нехай уважний читач, котрий — до того ж — щойно отримав до рук і повне зібрання творів Антонича, простежить за цими циклами, укладеними з поезій різних років і, очевидно, різних ліричних обставин. Є надія, що органічним діалогічним доповненням до віршового корпусу цієї ювілейної збірки найбільшого поета Лемківщини Богдана-Ігоря Антонича стануть роботи найбільшого лемківського маляра — його сучасника Никифора-Епіфанія Дровняка.

ШУМ

Шумить і шамотить шумка шума,
шум прибирає, як весною повінь,
і кожен лист на дубі шуму повен.
Здіймає шлик із голови чумак.

Шпарка шурнула шурубуря шуру,
мов малахай, маха майном у май
і розвіває все кругом украй,
що людям аж мороз іде за шкуру.

Тріщить, лящить, мов щелепа, корчма,
й ліщина галуззю стає сторчма.
Це бродить вітер, шуму перший родич,

і пальцем стукає до неба віллі.
Це шум — натхненна музика природи
на смерти та життя гучнім весіллі.

КОЛОМИЙКА ПРО ПРОВЕСНУ

Вітер віє, вітер буйний, віє за горою,
мороз ходить, мороз бродить під руки
з весною.

В річці риби, в полі скиби дощу з неба
просять,
роси росять, хмари хмарять небо в барву
проса.

Помазала шляхи злива розкислим
болотом,
плуги риють плай, мужицьким пахне поле
потом.

Сірий ранок ніч розколе, згасне сон на квіті.
Сірий труд виходить в поле й грає
на трембіті.

ЗЕЛЕНА ЕЛЕТІЯ

Сільки минуло вже днів, полотном
забуття їх накрито.
Нині вже інший є світ, може, зісталось
клейно.
Іноді вийму старий, запорошений
з віршами зшиток,
замкнений в шафі від літ. Так, це було
вже давно.

Наша гімназ'я стояла на схилі малого
узгір'я,
жовта дорога вела просто до річки униз.
В осені день кучерявий дощем тут
приїхав із гір я:
всюди лежала імла, в вухах тріщало,
мов хмиз.

В сивій задумі присіли кицьком почорнілі
доми та
тяжко схилили руді, гонтові, темні чуби.
Вуличка сміттям обросла, мов мохом,
літами немита,
скривлений з віку й біди – комин,
мов бляха труби.

Річка в долині віддихала холодом. Запах
води плив,
гори нагадував й ліс. В літеплий день
весняний
хвиль каламутних із-під льодового
покривала вплив,
разом із кригами ніс перші дівачькі ще сні.

Неба півколо та жовтий шкільного городу
ромбоїд,
пліт із широких делін, кілька зелених смерек,
с'юксів ватага малих у завзятім розігріта бої,
тінь уподовж деревин, від баркана впоперек.

Промінь заблуканий нишпорив похапцем
по коридорі,
сонця усмішка рясна рідко впадала углиб.
Тихо весна заглядала в віконця мутні, непрозорі,
в серці співала весна, краща від цьої з-за шиб.

Під абажуром з бібулки зеленої полумінь маяв
в нафтовій лампі малій, буцім хотів би втекти.
Хлопець, похилений в захваті, німо
над книжкою Мая

мріяв про безкрай землі, про невідкриті світи.

Пташка співала мальована на паперовій
тапеті.

Тихо проходив тут день кроками сірих годин.
Мухи дрімали в задумі в кутку
на старім табуреті,
а на підлогу зі жмень вилетів сон не один.

Понад дахами – хмарин розіп'ята
муслінова верша,
провесна, таловина, шуми далеких
сосон.

Наче весни усміх перший є вірш і дівчина
перша;
спомин – роса весняна, щастя забутого
сон.

Вечором місяць – на стелі неба завішена
лямпа.

Срібний на хмарі пожар, срібний на місті
муслін.

Гомін пісень у заулку об стіни,
мов краплями, ляпав,

жалісний бренькіт гітар, вривчастий спів
мандолін.

І кучерявилась просива курява над половими
міддю стрічками доріг, що відлітали до гір.
Спомин тих днів, мов джерельна вода,
не раз душу вже вимив,
вчора, тепер і торік був як потіха й докір.

Час проминув молодечих пригод, і змаганнів,
і бесід.

Вже протікає до дна, вже щораз глибше полин.
Знаю тепер вже, що кожного серце окремий
є всесвіт,
кожного правда одна, правда зелених хвилин.

ДО МОЄЇ ПІСНІ

Крутиться світ весняний і зелений.
Ясень співає, і серце співа.
Пісня натхненням кружля веретеном,
на веретені срібляться слова.

Ясень, осяяний сонцем, упився,
перстень натхнення на серці тремтить.
Гей же, п'яній, і лети, і крутисся,
пісне моїх двадцятьох і трьох літ!

КЛЕНИ

Схилились два самотні клени,
читаючи весни буквар,
і знов молюсь землі зеленій
зелений сам, немов трава.

Оброслий мохом лис учений
поетику для кленів склав.
Співає день, співають клени,
лопоче сонячна стріла.

ДО ВЕСНИ

Весно — слов'янка синьоока,
тобі мої пісні складаю!
Вода шумить у сто потоках,
що з дна срібlistим мохом
сяють.

Направо льон і льон наліво,
дібровою весілля їде.
Скрипки окрилюються співом,
і дзвонять тарілки із міді.

Розкотисті музики грають,
свячене сонце в короваю.
Весна весільна і п'янлива,
червоний клен, мов стяг.

Це ти мене заворожила
на смерть і на життя.

ГІРКЕ ВИНО

Мої дні жорстокі та холодні
полину навіяли в пісні,
потонули обрії в безодні
чорної весни.

Знов підказує мені до вуха
слів спокуслива, похмільна їдь,
що поглине серце завірюха,
хоч би мимохить.

Так складатиму в дні анестезії
цю отруйну дань моїм часам,
бо дарма: гірке вино поезії
мушу пити сам.

Нерозумна мрія зрадно кличе,
знаю, що омана це й фантом:
хочу вирізьбити днів обличчя
вірша долотом.

ГВОЗДИКИ

Зелені сутінки. Гвоздики —
посли весни. П'яній до краю!
Який цей світ знов став великий!
І знов твої листи читаю.

Вгорі зелена яма світла,
ядро — гвоздика електрична.
Ні, ми до того ще не звикли,
що наша молодість не вічна.

Але колись до цього звикнем...
Та поки що свята омана —
ота дружба з життям не никне,
що нас, моя кохана,
помазує весни єлеєм.

ХМІЛЬ

Дівчино, хмелю весняний,
довкола мене оплетися!
Кують нам дятлі з моху сни
і в сто гаях лопоче листя.

Весна омаєних весіль
і кожна ніч, немов отрута.
Твоїх долонь ласкавий хміль
і тайна щастя незбагнута.

ВІЛЬХИ

Весна на вільхах палить ладан,
і пахне ранків холод синій.
Зелений кодекс квітня влада
для карасів напише й лінів.

До ставу, що закрився гаєм,
ідуть дівчата хмари прати,
і вітер листя розгортає,
бо хоче сонце з вільх зірвати.

І серце знов знаходить слово
струнке, закохане й сп'яніле!
У небо ясне й малинове,
мов птахи, вільхи полетіли.

КАЛИНА

Калина похилилась вниз,
мов ягода, росте червоне слово.
Весні окриленій молись,
карбуй на камні пісню калинову!

Та промінь сонця, мов стріла,
проколе слово і проріже камінь,
і лиш калина, як цвіла,
цвіте щороку листям і піснями.

СЕЛО

З всіх найдивніша мова гайова:
в рушницю ночі вклав хтось зорі-кулі,
на вільхах місяць розклюють зозулі,
росте Антонич, і росте трава.

Ріка мов пояс; лісу смуга;
мов повінь, трави піднялись.
І знову йде молебень плуга,
де війни віяли колись.

ВЕСНА

В загравах лун виходять ранки з нетрів ночі
плямами багрів
трояндять зломи пошарпаних нам персами землі примар
сонце в хомуті блідих брудних хмар
тягне перед собою плуги вкруг
за плугом плуг
повз гори повз луг
за скибами скиби
і борозди і рови
труться об землю триби
сонця о чоло як в крові
а як робітник в блузі наче
блиск пожеж
втомлений лоб обмотує шматами вечірніх тіней
піт
на
піль
безмеж
весна запліднена дотиками сонця
лягає на чорнозем порізаний поритий
і зітхає криком чорних скиб
о як важко родити.

БОЖЕВІЛЬНА РИБА

Дзюрить, дзичить, дзюрчить, дзирчить вода,
мелодії грає на каміння флейті,
а в білих пін хвилястогривім рейді
риб щічки розцвітають з глибу дна.

Над плесо вискочила з них одна,
та, сонця колесом побита в леті,
упала вниз. Відтоді є в хвиль меті
самітня та німа, хоч молода.

Поете! Чорний шлях твій, чорна скиба,
не заспокоїть сірини багонце
чужа ржа біржі, гніль коржава гриба.

І мрій снуєш срібнясте волоконце,
і вверх глядиш, мов навіжена риба,
яка побачила хоч раз вже сонце.

СТРАТИОСФЕРА

Є світ над нами високо такий:
без бур, без туч, без хуг, без гроз, без граду,
що в літній день жита́м приносить зраду,
що в очі б'є квіток, неначе кий.

І не пече полудня жар палкий,
лиш тиша має там безмежну владу,
й не дасть шаліти хижому торнаду,
й мовчанням шепотить німі казки.

Однак не можна жити там нікому,
бо лютий холод палить гірш від грому
і найсильніші крила вмить поломить.

Безбарвна сивина колотить розум.
Так і життя без бур, борні, утоми
нас тишею здавило б і морозом.

ЛЮБОВ

У правилі математичнім світа
за дужки викинена невідома,
незнаний косинус днів наших літа.

В далекій подорожі, навіть вдома
дарма шукати слів її німих.
Коли здається: пустку переміг,
приходить тиха, наче ніч, утома.

Усміхнені, штудерні тріолети,
мов лід холодні, кажуть нам даремно,
вмовляють, що любов — це річ неземна.
О, де ти є, неznана, о, де є ти?

Чи кинув хто на тебе анатему?
А може, винайшли тебе поети,
щоб до згучних сонетів мати тему.

БДЖОЛА

Лисніє липовий, липневий липець,
липучий і лискучий в білім збанку.
В нім розтопились зорі на світанку
і пахощі левад, квітчастих китиць.

Над озером пахучим, золотавим
дзеленькає маленькая бджола.
На брезклі брижі жовтого чола
лягає тінь її пружком імлавим.

Мов квітка, розхиляє, п'яна цукром,
крил пелюстки, а рідина густа
маленькі ніженьки хватає цупко.

І крильцями пішла розпуки трясця,
над ними мед замкнувся, мов уста.
Ось так вбиває часом власне щастя.

ПРАЛІТІО

1

Впливаємо в соснове море,
в сосновий шум, сосновий спів.
Над нами небо неозоре,
над нами дах струнких верхів,
над нами віддихом глибоким
парують оліясті пні.

І чуєш, як під твоїм кроком
зростають зела запашні.

Тут не бажаєм більш нічого —
обкутатися мохом сну,
в прапервісний природи морок,
в прадавню впасти глибину.

Хай в нашім тілі, наче в соснах,
густа живиця закипить.
Хай в наші жили зелень млосна
і полум'я спливе й блакить.

2

Вростем у землю, наче сосни
(лопоче лісу коругов).
Наллється в наші жили млосний
рослинний сік — зелена кров.
Корінням вгрузнуть ноги в глину,
долоні листям обростуть.
А бджоли до очей прилинуть
і мед, мов з квітів, питимуть.

Уже не кров — важка олія
в затвердлих ядрах набряка.
Немов малина, спіє мрія,
солодка, пристрасна й п'янка.

Кущем черленим край дороги
ростеш у шумі тишини.
Лиш олень — самець струнконогий
полохливої шука сарни.

ДНО ПЕЙЗАЖУ

Корови й дині. Білий янгол
на лопуха зеленій плахті.
Хто будить в серці тужну п'янкість
і хто колише темний страх твій?
Ще неоправданий, таємний,
мов кріт, від дна коріння риє
і грає, мов клярнет підземний,
в кипінні форм, у барв завії.
І як зродився без причини,
так без причини щезне знагла.
Природи лоно мрячне й синє,
і сонця кіш,
і кіш землі,
що в ньому
корови, квіття, дині й янгол.

ДОЩ

В морях з шафіру плюхають краплини,
хлюпочуть срібні краплі в сріблі рік,
і гребінь вітру чеше їх відвік,
і сонце п'ють, мов овочі калини.

В цілунках тих ростуть дрібні цятини
у білопері хмари, літа лік;
підносять вгору свій вогнистий бік,
геть утікають від землі долини.

Та вітер вдарить в їх легкі вітрила,
та млу зморозить білогриву в воду,
на землю їх ваги вертає сила.

Нам годі побороть свою природу,
бунт вічно палить, вічно ломим крила
і знов спадаєм на землі колоду.

ОЖЕРЕДИ

І шепотом по полі рознеслося:
на обрій, мов на терези ваги,
хтось в огрядні, пузаті клав стоги
набрякле борошном, товсте колосся.

І зашуміли враз: «Ще зірвемося».
Так загуділи колоски туги,
бо вітер за чуби гнуздав луги
і торгав горді скирти за волосся.

Бо ж краще їм, як нидіти в млині,
як гинути від жорен тяготи,
щоб вихор їх розмів по далині,

щоби метіль розвіяла осіння.
О, хто не знає ще бажань втекти
з-під млинового сірих днів каміння.

ЛЕЛЕКИ

Летіли понад морем раз лелеки
до вирію, до південних країв.
Гаїв, де кипариси, чувся спів,
і усміхались землі їм далекі.

Та задрижали вмить від небезпеки,
бо крила їх охляли. Жах глядів.
Та ліс удалі виріс парусів;
всі з щастя криком на вітрил смереки.

Завчасна радість, заміри невдалі,
бо судна в сторону противну мчали,
де півночі грізні дрімали скали.

Так зриви доля нам на інший шлях
зверта не раз; з розпукою в очах,
що хід їх, бачимо, в чужих руках.

БАКЛАЖАНИ

З-за шиб проміння жмут, мов блиск омани,
осіннім усміхом з далеких лук
бренькливі мухи манить на рундук.
Мандрують хмарою дрібні прочани

й глядять очима, повними пошани,
як сиве павутиння в'є павук
й в вікні від дотиків охлялих рук
блідо-червоні спіють баклажани.

На грядці їх застала осінь рання,
як ще були зелені, молоді;
тепер крізь скло читають хмар письмо.

Так наші мрії, заміри, бажання
перейдуть часто в дійсність аж тоді,
коли від себе їх відірвемо.

ОСІНЬ

Дозрівають довгі дні, як ярі яблука,
лине листя з лип,
плине воза скрип,
коло лісу колом ллється вигук зяблика.

Палиться під захід сонця неба палуба,
от отара в отаві,
сизі мряки сиваві,
в яслах яру ясний ястер ятрить яструба.

П'яне піяно на піяніні трав
вітер заграв.
Спіють дні все менші, нерівні,
піють по півночі півні

і
ості, осокори,
рій ос
і ось
вже осінь

і
о
осінь
інь
нь.

СОНЯШНИК

Солом'яні, руді, мутні краски
вже осінь пензлем сонця по городі
розкидує, й старій, гнилій колоді
подібні барвою стають листки.

На старість жовкнуть гарбузи тяжкі,
горох журливо хилиться, та й годі.
Босоніж буйний вітер біг по броді,
ногами топче мокрими стручки.

І опустіє лан, що цвів у літі.
Зістанеш ти самотний та німий,
в блиск дивлячись, що вічно той самий.

Хай дощ, хай буря, хай зів'януть квіти,
осліпнеш, почорнієш, та глядіти
не перестанеш ти ні... ми.

ПЕРШИЙ СНІГ

Осінь переїхала по полі возом золотим.
Понад кучугури кучерява мряка — срібний дим.

Сонце з батогом проміння вогняний погонич.
Навпростець по небі білі хмари в перегони.

На куделі верховіття сиве павутиння.
Підпирається гори рукою далеч синя.

Вітер жовтий лист з дерев змитає помелом,
в гущині сухе гілля гуркоче мідяний псалом.

Білі квіти впали — заповідь майбутніх січнів;
перший раз тоді поцілувала землю вічність.

КОЛЯДА

Пешуть теслі з срібла сани,
стелиться сніжиста путь.
На тих санях в синь неznану
Дитя Боже повезуть.

Тешуть теслі з срібла сани,
сняться веснянії сні.
На тих санях Ясна Пані,
очі наче у сарни.

Ходить сонце у крисані,
спить слов'янськеє Дитя.
Їдуть сани, плаче Пані,
снігом стелиться життя.

ТРОЯНДИ

Пора троянд спізнилась, сестро,
так довго ждали, аж приходить.
На милі сонця, світла верстви
розміряно і землі й води.

Хоча це світло надто кволе,
хоч надто рано й сніг упертий,
ощадне сонце й зелень гола,
все ж день рясний на чар нестертий.

В крові з троянд умивши руки,
під горлиць воркування перше
ідем, далека, поміж буки,
зоря з зорею й серце з серцем.

ВІЩИЙ ДУБ

Сніг зеленіє в світлі ночі,
сніг блакитніє в світлі дня.
Цей дуб — то дерево пророче,
корява ліра з його пня.

Сніг попеліє в сірий вечір,
щоранку у вогнях цвіте.
Із рани сонця кровотечі
б'ють в царство снігу золоте.

Лиш дуб один крізь біле море,
дельфін рослинний, вдаль пливе
і лірою сніг-саван поре,
віщуючи життя живе.

ЗИМА

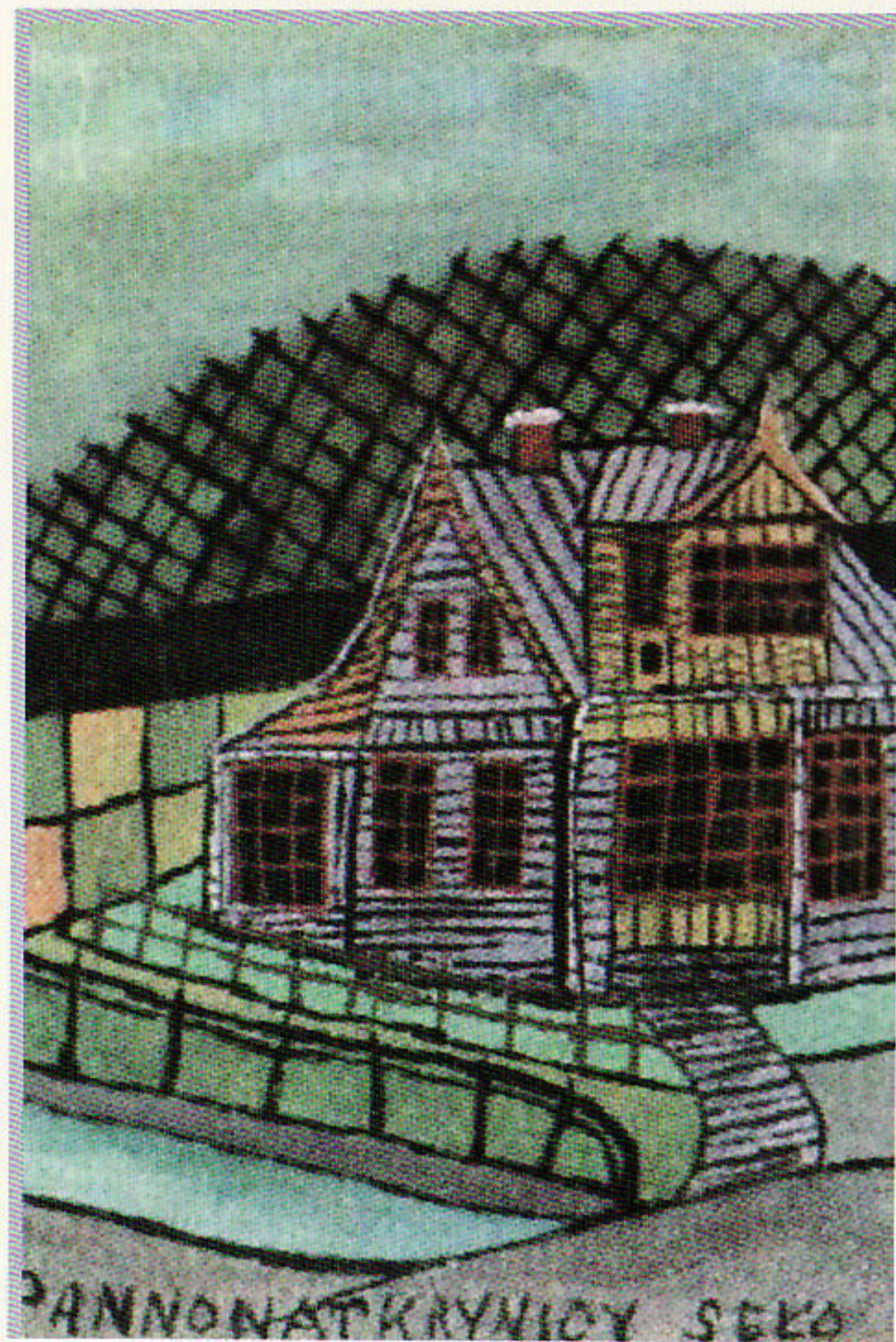
Кравці лисицям хутра шиють,
вітри на бурю грізно трублять.
О Боже, стережи в завію
і людські, і звірячі кубла.

У сто млинах зима пшеницю
на сніг сріблясто-синій меле.
Назустріч бурі ніч іскриться,
привалюючи небом села.

ДРОВНЯК
Никифор-Епіфаній

Репродукції з колекції Михайла МАРКОВИЧА

Дерев'яна церква

Капличка

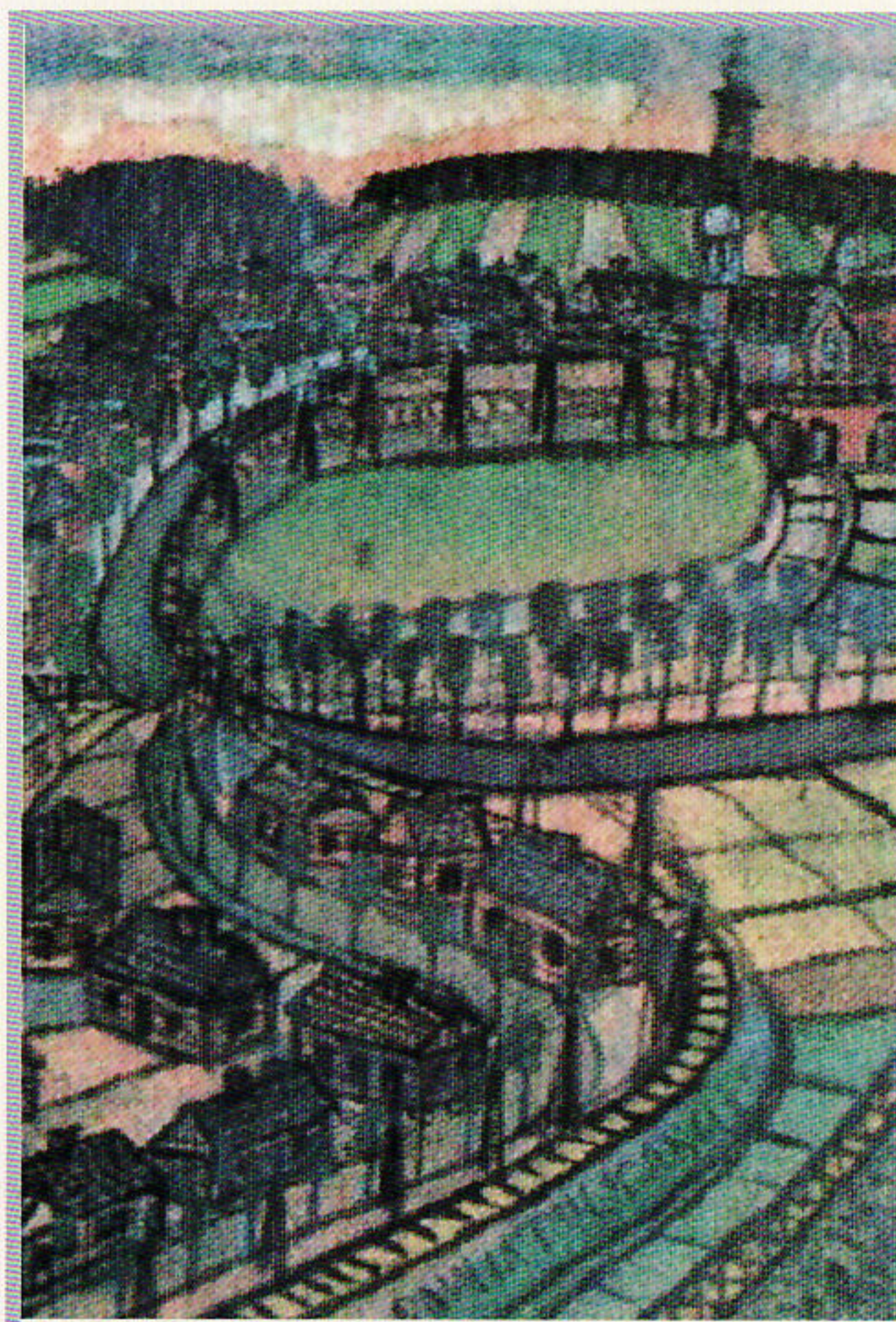
Церква позаду будинків

Українська католицька церква

Церква з трьома банями

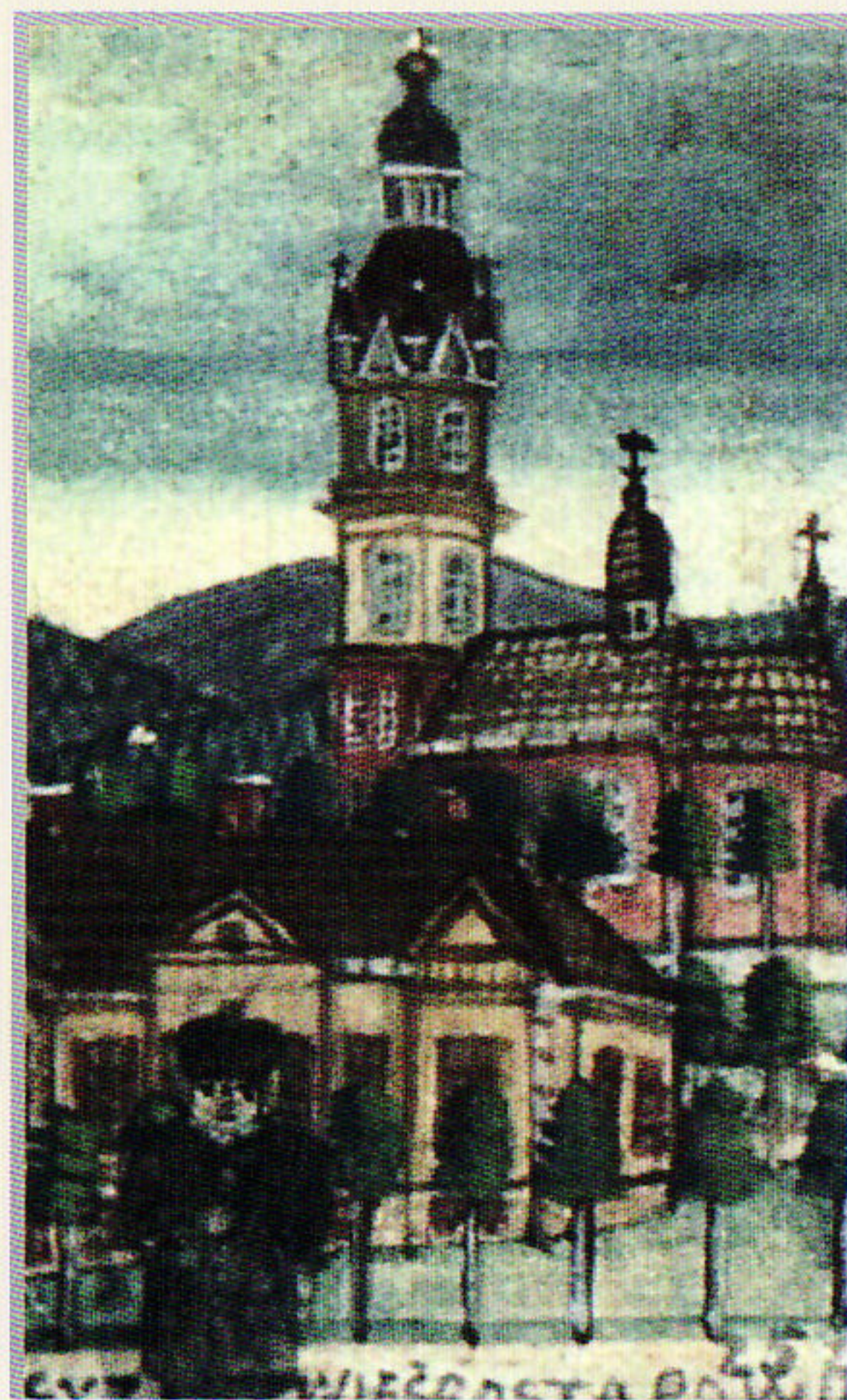
Залізнична колія

Рожевий будинок

Західно-східна вулиця Варшави

Міська церква в околицях Бергену

РАННІЙ ВІТЕР

Крилатий вітер, дужий вітер,
що зорі, листя й ластівки несе,
сп'яняє серце. Ех, летіти
в зелений квітень, в синь пісень!

Піднявся день, мов олень з кручі,
ніч відплила, мов корабель.
Крилатий вітер і пахучий,
мов дзенькіт сріблених шабель.

НА ШЛЯХУ

Обплетений вітрами ранок
шугне, мов циганя, з води
і на піску кричить з нестями,
обсмалений і молодий.

Ріка зміяста з дном співучим,
хвилясто хльостають вітри,
і день ховає місяць в кручу,
мов у кишеню гріш старий.

Клюють ліщину співом коси,
дзвенить, мов мідь, широкий шлях.
Іде розсміяний і босий
хлопчина з сонцем на плечах.

СВІТАНОК

Сплигнула ніч з шумких дерев,
втікаючи понад дахами.
Замаяв голуб і дере
крильми хмарин іржаві плями.

Мов дзенькіт товчених склянок,
ясна музика підпливає.
Світанку куриться вино,
і небо в синяві безкрає.

Аж юне серце затремтить,
незаспокоєне й несите.
Устами спраглими в цю мить
всю хмільність світу хочу спити.

СЕЛО

Корови моляться до сонця,
що полум'яним сходить маком.
Струнка тополя тонша й тонша,
мов дерево ставало б птахом.

Від воза місяць відпрягають.
Широке, конопляне небо.
Обвіяна далінь безкрая,
і в сивім димі лісу гребінь.

З гір яворове листя лине.
Кужіль, і півень, і колиска.
Вливається день до долини,
мов свіже молоко до миски.

РАНОК

Ранок блиснув. Сонце, мов червона цегла,
покотилось бляхою дахів.
Ранок тіні й мрії розгорнув і знагла
піснею возів прогомонів.

Знову перекреслить неба синь безмірну
зір падучих лінія крива.
Місто дивно біле, майже неймовірне,
з мли, немов з уяви, вплива.

Тільки цей куток ще тінню обійнятий,
скрипка, струни обвільнивши, спить.
Сонна тиша, лиш перо дзвінке й крилате
по папері, мов стріла, дзичить.

ДИВО

Над ранком. Зорі з вовни мряки,
мов золоті гудзики з плаща,
відпоре день і сім'ям маку
розсипле солов'ям в кущах.

В сувоях тиші сплять долини,
де мох задуми й мох імлі,
аж скотиться стозерна диня
на лопуховий ранку лист.

Як диню сонця зсуне вітер
на решето ясних долин,
розплющують зіниці квіти
і листя рветься в дальню синь.

А серце, що, незаспокійне,
збагнути хоче все до дна,
тріпочеться і з листям рвійним
до болю прагне дива дня.

КОРОПИ

Співають коропи, і крають води леза,
дахи, мов віка скринь, підносить вітер,
і проповідь говорить окуням берега.
Це все недійсне, навіть неймовірне,
цьому не вірте!

Та дійсне те, що бачив я уранці
там, де ріка коріння має гаю,
коли вітри, мов пристрасні коханці,
до купелі дівчата роздягають.

СХІД СОНЦЯ

Страшне вино ночей дорослих
по вінця в черепі хлюпоче.
Буджуся сонний, неспокійний,
і місяць чавить мої очі.

Та раптом чую: вище, тонше,
стрункіше дзвонить ясна синь.
Дракон місяцю, загинь!
Ось білий бог ізходить — сонце.

ВЕРБЕЛІ

Ось бубон ранку — кругле сонце
до маршу будить вояків.
Лопочуть верблі по казармах,
весна тріпочеться, мов спів,
весна тріпочеться, мов птах,
у клітці сірих коридорів,
і день накреслює свій шлях
на мапі неба. Гаснуть зорі,
мов очі втомлених коханок.
Ось кленів ряд в стобарвній зливі.
Весни пожежа підпалила ранок —
і знову день окрилений,
і знову день п'яний.
Вітри на кленах грають,
мов на мідних трубах,
вітри — світанку сурмачі.
Дівчатам млосно, болісно і любо,
в обіймах мліють, ячучи.
Пробудяться, розкриють тьмяні очі,
почувши верблі, верблі вояків.
Це верблі весняні, це верблі у маршрут,
та серце схвилював цей спів,
нагадуючи верблі смерті.

Слова коханців юних і палких,
слова, мов гроші, пристрастю протерті,
німіють. Все ж таки
життя кипучого нікому не зв'язати!
І кидає весна слова команди,
прикази радісні й крилаті
нестримних перемог, осяяних оман.
Стоїть казарма чорним кубом,
дуднить під кроками майдан,
і ранок б'є у сонця бубон...

ГИМН ПЕРЕД СВИТАННЯМ

Похмурі дні, суворі дні,
що гіркотою налили пісні,
тривожними питаннями лягають на уста,
вкривають обрії, мов непрозора мла густа,
примарами карають нас у сні
похмурі дні, суворі дні.
Гарячкою попалені шепочуть губи:
що буде?
Даремно торгає рука вузли кошлаві,
даремно грубу петлю рве, що шию давить.
Усюди
блукаючи в нестямі, зір дороги губить.

Похмурі дні, суворі дні,
змаганнями вантажні та грізні,
немов їдкою ржою, до нутра гризуть серця.
Зловісна небезпеки тінь не покидає лиця,
хвилини, мов хомут, стають тісні.
Бурхливий вітер видирає сторінки з книжок
і розвіває вчених слів скарби, немов лубок,
тонких співців тонкі пісні.

Розсипуються срібні строфи, наче попіл,
а мудрість

від старости трухляву викидають з дому,
мов барахло, що непотрібне вже нікому.
Лиш кудли
туманів подув чеше й тане все в розтопі.
І нігтями тверде життя.
Усе немов без глузду, без пуття.
Зневіри трійло свердлом точить мозок аж до дна,
чи явиться сліпим очам дорога хоч одна,
чи знайдемо одне хоч вороття,
щоби перемогти життя.

Та знову проростає творчих сил змагання,
мов стебла
трави з-під моху.
В родильних болях в'ється світ,
щоб породити з попелу нову епоху.
До неба
зліта похмурий гімн перед ясним світанням.

ПОЖАР

Блакитну плахту неба передер
нараз, мов тишу грім, червоний серп;
мов з ран, булькоче кров огню зі щерб.
В повітрі пах припалений чабер.

Даремно воду ллють з криниць й озер.
Вогонь над голови пузаті верб
підносить косу полум'я, свій герб,
як віяло з рудо-червоних пер.

Стрункою шиєю верх стін і брам
хитає в сторону праву та ліву
з жагою дикою; його жарким устам

кривавим віддиху безмежжя треба.
Та іскрами жбурляє в хмари з гніву,
що сам не може підпалити неба.

МУРАШНИК

Предивні, зачаровані міста
з рудого порохна й рябої мерви.
І пасма вулиць сплетені, мов нерви,
і клуня в сірих теремах містка.

І наче плюш з роздертого листа,
життя засушене, немов консерви.
Одначе праця йде все без перерви,
листок зшиває вічно до листка.

Здобичники у сутінках тюрми
суть мошечок, рабинь своїх живіт.
Рядами над рядами тут доми

піснями труда днів шлють привіт.
Подумай мимохіть, як чобітьми
є легко розчавити цілий світ.

НАД ВОДОЮ

На березі білі берези напнуті, мов струни.
День вітром по них потягає, неначе смичком,
і шепотом падає в хвилі, як зерно до клуні.
Ріка обіймає цей шум, мов раменами, дном.

На плесі являються піни білясті бруньки,
розхлюпані бризкають, спір між собою
завівши.

На березі там я берези пень гладжу липкий
і кидаю сам до води свої мрії та вірші.

ПІСНЯ БАДЬОРИХ БРОДЯТ

1

В дорогу! Щоб лиш сонце нам світило,
щоб ясен круг горів нам угорі.
О ти, шляхів безкраїх дивна сило,
що маниш нас в своїй мінливій грі.
Як вдарить запах піль в вікна вітрило,
хто видержить в душних кімнат жарі.
Упитись далі подихом так мило,
геть суми, думи кинути старі!
Вітрами поле душі нам обмило,
а пісню підказали комарі.
Складаєм дні в яскравих айстрів клюмби,
нових Америк щастя ми Колюмби.

2

Чи в очі дощ січе, немов горох,
чи в літній день пітніти буде тіло,
хоч рахувати ти б не вмів до трьох,
хоч від журби твоє би серце мліло
м'який безмежжя обмотає мох,
поглянеш в тихий, вільний безкрай сміло,
покинеш хвиль минулих темний льох,
і буде серце юним шалом цвіло,

і буде в тобі грав пташиний тьох,
поймеш заплутане природи діло.
Без меж і стін, що тиснуть, станеш тут,
бродяга, волокита, шалапут.

ПЕЙЗАЖ З ВІКНА

Дивись: шумує день погожий,
кипить зелена заметіль.
В товстому дзбані варить рожі,
аж піна бризкає звідтіль.

Дуднить по шибях дощ цинобри,
і скло відблискує, мов сталь.
Парує курявою обрій,
хвилює в димі ранніх сальв.

Підвівши очі з-понад книжки,
побачиш світ барвистим сном,
і думка, вирвавшись нишком,
мов нетля, б'ється у вікно.

ЗНАК ДУБА

За греблею трьох днів і трьох ночей, де вир заляклий,
безодня зелені в півсоннім півбутті безкрая.
Прив'язані до пнів, попутані вітри й бог ляку
столиций, хитрий бог, що все нове обличчя має.

Приземні блискавиці-змії сковзають пнями
слизькими від роси, що молоком холоде в склицю.
Ніч марнотратна нищить надмір форм, як зайві плями,
лиш дуб, мов скнара, береже монет зелених листя.

Зоря на промінь сперлась, мов на кий, стоїть над яром,
де борсуком у лігві зло сховалось і притихло.
Чадять урочища мокравин, цвіль кадить рудим пожегом,
а ніч, як чорний буйвол, в рогах місяць — шерсти віхоть.

Безумна безліч форм. Багатство, що призначене для мар,
а ввиш пустеля неба — людський ляк і захват, мертве світло,
лиш дуб, рослинний лев, над лісом, гордий і скупий монарх,
підводить вранці сонця жезл над марнотратним світом.

СТАРЕ ВИНО

В холоднім сутінку сухого льоху
по стінах тиша кане зерном граду.
І п'яний, м'ятний запах винограду,
й ряди пляшок, що в сповитку із моху.

В цю кучугуру, мов у землю соху,
вбиває час плісні кошлату шпаду.
Пляшки набрякнуть у тісноті спаду
і тріскають, немов струки гороху.

Вино в пісок усякне, червінь рож
увійде в зелень мохового прута.
І ми, буває, нашої також

бажаєм дійсности розбити стіни,
дарма, що, може, кинувши їх пута,
ми б розіллялись на неznані ріні.

СУТІНЬ

Долоні сну в весінніх сінях
лягли на струн прощальнім шумі.
В твоїх очах блакитна сутінь.
Не дно клярнета — дно задуми!
Мов зустрічі давно забуті,
подертий шовк твоїх левконій.
Мембрана пам'яті найтонша,
не пропустивши світла, дзвонить.
Навіщо, сестро,
навіщо пестиш тіні тіней?
Закрижаніле соло сонця
мов дно музики
ув оркестрі,
що грає в сну блакитних сінях.

ЛІПНІЙ ВЕЧІР

Від спеки місто важко дише,
й чоло його шорстке й червоне
під віялом нічної тиші
поволі стигне і холодне.

Тремке натхнення віддзвеніло,
застигло в мудрій вірша брилі.
Твоє чи не твоє це діло,
ти сам збагнути вже не в силі.

Крізь гамір дня незмінне «завжди».
Заснеш, заснеш без зір, поете,
життя на звуки розмінявши,
мов золото в дрібні монети.

ЧЕРЕМХИ

Мов свічка, куриться черемха
в побожній вечора руці.
Вертаються з вечірні лемки,
до хат задумано йдучи.

Моя країно верховинна, —
ні, не забудь твоїх черемх,
коли над ними місяць лине
вівсяним калачем!

КОЛИСКОВА

Вузли доріг затиснуті на горлах сіл. Знов сняться сни минулі.
Сідають дні, мов птахи, на хатах і розгортають крила вітру.
Скриплять колиски: «Синку, спи, накрию сном тебе, мов листям мирту,
лиш не ходи, хлоп'ятко, в ліс, бо вовк тебе у лісі з'їсть, ой люлі!»
Співає на шляху піхота: «Не стелися по землі, барвінку!»
Пан сотник лютий: «Покрутило б язики вам, покручі прокляті!»
Ударило у мідь дороги, мов у жовтий бубон, сонце дзвінко,
кийки проміння б'ють червоним верблем у калюж рудяві лати.
Під спів піхоти сходить вечір. Ще в розприслім сонці сяє зброя.
Вже ніч. До зір пришпилені кокарди літаків. Ніхто не будить
розквітлих квітням снів дитячих,
і не бачили,
не знали люди,
коли зоря спинилась над колискою майбутнього героя.

МАЛИЙ ТИМН

Стріла намірена до лету,
струна настроєна до гри.
Червоні зорі, мов монети,
в калитці вечора лягли.

А серце? Серцю лиш
п'яніти,
тремтіти і кохати йому.
Звеличую усоте вітер,
звеличую стокрот весну.

ЗАХІД

Над лугом хмари кучеряві,
як вівці, що пасе їх місяць.
Ростуть дівчата, наче трави,
на втіху хлопцям і гульвісам.

Воли рогами сонце колють,
аж з нього кров тече багряна.
ачервонились трави в полію —
це захід куриться, мов рана.

ВИШНІ

Антонич був хрущем і жив колись на вишнях,
на вишнях тих, що їх оспівував Шевченко.
Моя країно зоряна, біблійна й пишна,
квітчаста батьківщино вишні й соловейка!

Де вечори з євангелії, де світанки,
де небо сонцем привалило білі села,
цвітуть натхненні вишні кучеряво й п'яно,
як за Шевченка, знову поять пісню хмелем.

ЗОЛОТОМОРЕ

Іде дощ малин. Племена бджіл шаліють.
Струни світла
поторгані. Приїхали посли з золотоморя.
Квартет долонь — два спутані акорди.
Мряки мітли.
В червоний ягід дощ в'їжджає білий кінь.
Про зорі

мовлять посли, та їхня мова нам незрозуміла.
Колись давно співала неня про золотоморе,
підводне царство, де ночує сонце в білих віллах
у зливі світла. Їде віз — колеса сьомизорі.

Це від'їзд дня. Струна долоні грає. Тихне в стиску.
Червона молодість малини звільна попеліє.
Поволі входиш в сон, немов вертаєшся в колиску,
перина моху на постелі лісу. Тіні віял.

В устах зорі тростина флейти. Ніч квітчає чола,
законам пристрасті слухняні. Дуб святий.

Мчить ланя.
Лежиш на хутрі ночі тепла й вірна. Мудре коло
життя довершено.

За смерть сильніше лиш кохання.

ПРЕЛЮДІЯ

Такі бувають часом дивні хвилі,
що, сам не знаєш звідкіля, чому,
приходять в ніч, від померків німу,
чи в день, як сонце стане в повній силі.

Далеко бачиш — в незчисленні милі,
віддихаєш, дереш на шмаття тьму
і чуєш давню радість, ту саму,
яку в щоденщини згубив ти пілі.

Горбами та низами йдуть дороги,
схвильована морських поверхня грив —
це крізь життя змагання шлях пологий.

Хоча б чоло батіг невдач порив,
не жаль, бо ступенем до перемоги
стає нам кожний, хоч невдалий, зрив

РОМАНТИЗМ

Над морем в хмарах марить чорна галич,
ліричний місяць потопає в тінь.
І дикі скелі й синя далечінь.
Пливуть похмурі Байрона ушкали.

В городі в темну ніч самотний Вертер
на зір вазі сам важить світ і серце
своє й сумує, що живе, не вмер ще.
О ти, покрово хворих серць, о смерте!

Є два світи: один круг нас, а другий —
це ми; між ними вічна боротьба
лягає на життя клеймом напруги.

Чи ж не сильніші в грудях буревії,
як порожнечі дійсности клятьба?
— Не знали, що гарніший світ від мрії.

СОБАКА Й МІСЯЦЬ

*В*томлений лоб покладеш на пахучому сіні.
Досить вже, досить на долю собачу ти вив.
Чорна обкутає ніч соломою тіней,
тихо забудеш своїх незбагнених кривд.

Пахощі чуєш світанку; година вже третя,
очі, як вугілля, в темряві блиском горять.
Довго й даремно на шиї шарпаєш кетяг.
Вистрілить оклик півня, мов ранішній ряст.

Вітер торгає листя, мов струни на лютні.
Жовч накипає у серці, аж випаде з меж.
Ні, так далі не може вже бути; із люті
місяць зубами, немов маслака, розгризеш.

ТИМН ЖИТТЯ

*І*ди вночі, мій друже, іди вночі на грунь
і серце, що в утомі, ти приложи до хвої,
по місяця чолі рукою пересунь,
а може, тиша тугу поволі в тобі вкоїть.

Усі твої маріння, усі думки замовкнуть,
вже бур'яном для тебе не є рудий храбуст,
уже глядиш інакше на рунь гірську, пожовклу
і заспіваєш гімн життю — мовчанням уст.

ЛЮДИНА

1

Ніч темна, олив'яна, зимна, люта, чорна,
лиш вітер обертає хмар важенні жорна.
Лиш срібна смерть іде в садиби на жнива,
й кугикає кугач, лулукає сова.
Мов кінь, в розгоні вихор перед прямом брами
стає, й скрегочуть ланцюги й дубові трами.
Та рвучий подув торсає похмуру тінь,
що сволоком втекти не хоче в далечінь.
Як сяйво місяця з-за хмари піднеслось,
бач: перед брамою стоїть самотній хтось.

2

«Незнаний приятелю мій, навіщо ждеш,
задивлений в покрівлю хмурих, сивих веж?
Навіщо неспокійний зір підносиш зчаста?»
«Я жду, бо замкнене за брамою є щастя».
«Як довго, гей, як довго, сірий друже, ждеш?
Чи день, чи два, чи три, чи, може, тиждень теж?»
«Не тямлю вже, як довго; від безвічних літ,
вже відколи колишеться на осі світ».

«Скажи твоє імення, брате мій, що ждеш
так довго, довго, цілий вік безмеж,
що навіть згорбилась тобі з утоми спина.
Скажи твоє ім'я!» — «Моє ім'я... людина».

ОБ'ЯВЛІННЯ

Я ждав так довго, я ждав на хвилю ту,
як врешті зрозумію життя таємний глузд,
зів'ялий лист незнання, мов буря, розмету
і роздеру безвісність, мов плахту, нагамуз.

Землі закрити книжку в обгортці синій неба
з дрижанням від напруги руками розгорну.
Під бачення серпами падуть ниць мряки стебла,
і світла сніп розвиднить кімнату днів курну.

Я ждав на цю хвилину, що тишею велична,
яка проб'є прозрінням усе нове й старе,
яка мовчущим криком німих очей закличе
і обрій в безкрай неба двигне гір двигарем.

Вночі пішов на зустріч, де поле й ліс суміжні,
і в свисті бур побачив десь вогняні стовпи.
У блискавок пурпурі стояв на роздоріжжі
заслуханий, задивлений поет — сліпий.

ПІВЕНЬ

Зоря майнула, мов стріла,
неначе іскра, пісня згасла,
і тільки з мокрого зела
роса краплинками сплила,
мов слово, чиста й ясна.

Вже обрій зігнувся рівень
у круглу смугу обруча,
і ніч почала вже кінчатись,
неначе ватра, догоряти.
Ось ранок синім возом їде
і сонця сніп в село везе.
Крильми шумить червоний півень —
співучий з міді
серп.

НІЧ

Не хочу більш писати вірші, складати ямби та трохеї.
Чи вирізьблені з слів мосяжі потрібні ще кому сонети
тепер, коли шпилі найвищі й найкращі падають ідеї,
як правду не мудрці й поети диктують нам, а лиш
багнети.

Однак буває ніч погідна, як місяць срібло лле на сад
і тишею тебе впиває, пахучим, пінявим вином.
У кого, молодий, у кого тоді шукатимеш порад
заслуханий в дерев говірку, які шепочуть тихим сном.

А ніч, мов мати, над тобою долоню на чоло кладе.
Тоді, щасливий, навіть кривди забудеш і простиш
найгірші,
тоді думки квітками пахнуть і чуєш серце молоде,
тоді слова найзвичайніші складаються самі у вірші.

ЛІС

Навчися лісової мови
із книги лисів та сарнат!
Виходить місяць до діброви
писать елегії на пнях.

Струмки полощуть срібло тиші,
в росі купається трава.
Хай найпростіші з всіх слова
у книзі лісу ніч напише!

ЕЛЕГІЯ ПРО ПЕРСПЕКТИВУ НОЧІ

П'яніючи отруйним чадом
ночей сріблистих та гірких,
дивлюся в місяця свічадо
крізь шибу, повну світляних,
холодних, синіх і тремких
далеких відблисків світів,
що, кинуті у тьму, горять
самітні, горді, золоті,
немов знаків санскритських ряд,
які прадавнім сном дзвенять
і перешіптують із дна,
загубленого в морок дня,
слова старої ворожби
в ім'я землі, в ім'я вогню.
Так віддають у владу сну
і заколихують спочить
серця, сп'янілі в життєвій
нестямній, лютій боротьбі.
І чують очі дотик вії,
і бачать іскри голубі.
Співають на дахах сновиди,
осріблюються краєвиди,
шумлять, мов ліс, в кімнатах стіни,
і місяць мертвий, місяць синій

відчиняє п'ять брам ночі
над містом чорним та іскристим.
Тьмяніють ліхтарів вогні,
і в шиби стріли б'ють срібlistі —
це стріли зір на вишині.
Зриваються слова з скрипок,
в краси одчаю скам'янілих,
і знов з портрета, з срібла рам
мальований на полотні
до мене кличе мій двійник.
Як я, шалені пише вірші,
і рецитусь, і співа,
і, замінившись в музику,
портрет, співаючи, майне.
Тоді червона пляма крику
уста, мов іскра, перетне.
До мізку, в серце, до думок
вливає ніч, немов бальзам,
солодку краплю божевілля.

Годинник б'є, дві рожі, свічка
і маска — смерти чи кохання?
І завжди ніч і ніч відвічна
і перша, й тисячна, й остання.

НІЧ

Розкрита книжка, лампа, блудні нетлі,
ляга на серце ржа думок.
На стінах тіні в'яжуть круглі петлі
в чудний і нерозплутаний клубок.

Мов чорний кіт, сів череватий чайник,
годинник, наче джміль, гуде.
Яка ж солодка ця принада тайни
та слово, що, мов з каменю, тверде!

Бляшане небо, олив'яний місяць
і ночі попелястий дим.
Невже ж нема на цьому світі місця
поривам нездійсненим та палким?

ГІРКА НІЧ

Заснули люди в чорнім місті,
під ковдрами леліють сні.
Твоєї мрії не помістить
цей світ безкрай та тісний.

Замовкли голоси охриплі,
і спокій крила розпина,
і північ зерна маку сипле,
та не для тебе тишина.

І ось дрібний чорнявий хлопець
підніс долоні до чола.
Ні, суті світу ти не схопиш,
не вирвеш віршем корінь зла.

ВЕСНЯНА НІЧ

Настурцій ніч і ніч конвалій
Пливе музика радієва.
В саду тривожний жду — ніч палить —
тебе, далека зоре, Ево!

Карузо ночі — тенор місяць
у скриньці радієвій кличе.
Для наших дум замало місця,
кохання вічна таємнице!

І для сердець замало світла,
землі замало і п'яніння!
Вітри ранкові, наче мітли,
з стежок змітають ніч весінню.

ФІЯЛКИ

Фіялки й телефонна трубка
замерзливим сяйвом кличе,
і місяць, мов червона губка,
змиває попіл дня з обличчя.

Слимак з ебену, темна мушля
і вухо ночі — лійка чорна,
і пахощі духмяні душать,
мов пальці на клярнеті горла.

З очей фіялок смутком кришиш
і пригортаєш, сестро рання!
Простягнуті долоні тиші
над нашим вічним проминанням.

ПІСЕНЬКА ДО СНУ

Не думай! Спи! Думки — отрута щастю.
Цвітуть дві тіні — дві лілеї чорні.
Не думай! Спи! До всіх скорбот причасний
і так усього в думці не обгорнеш.

Прощаючись із спомином останнім,
що тінню вихилився з-за яви краю,
в солодкім марнотратстві почування
кохання вицвіле знов прикликаєш.

Це справді зле, що покохав занадто,
заміцно, зарозтратно. Захват ясний
в екстазу чорну ночі не міняти!

Засни! Чи це життя, чи лампа гасне?

МАРНОТРАТНИЙ ТИМН

І зір розтратниця — зла ніч і день сліпучий
розтратно твореним і нищеним багатством...

Чергою явищ неповторних в світу кручі
зростання й проминання сплетені суцільно.
Вирує квітний дощ, бацилі, світло, птаство.

Коли в дня гаморі хвилину знайдеш вільну,
задумайся на мить про сонця марнотратство!

БУРЯ

Надходить буря. Сиві вільхи
в тривозі туляться до себе.
Щоб відіхнути, просить пільги,
хоч на хвилину, в багрі небо.

Мов стовп, піднявся вихор тричі,
і сяють блискавки, аж маки
червоні сплющують зіниці
і клоняться хорунжим ляку.

Клярнетів схлип, і вітру помах,
і виє лис — нічний астроном.
Червона неба папілома
прорізана, мов бляха, громом.

Це з-понад бурі безкрай вільний,
схилившись, риє в хмарах ями.
Тоді слова швидкі й доцільні,
мов леза, схрещую з громами.

ДО ХОЛОДНИХ ЗІР

Накрита неба бурим дахом,
мов бронза, ніч тьмяніє й стигне.
Як вбиті в ніч горючі цвяхи,
холонуть зорі в сині криги.

Насуплений, їдкий, запеклий
заслониш очі люнатичні,
бо твоє серце — чорне пекло,
середньовічне і містичне.

Тремти в цей вечір забобонний,
мов астролог, дивися в зорі!
Хай всіх, хай всіх, як ти, бездомних
пригорне ніч, вогонь і море!

ВЕСІЛЬНА НІЧ

Палає ніч пташиним співом.
Хто ж, люба, ложе нам постелить?
Дивись, як сяє мерехтливо
у вікна місяць — чару келих.

Хрещатим мохом і коханням
нас оплете нестямне щастя.
Сто місяців тремтить зарання
у снах гарячих і квітчастих.

ПЕРНИНА

Немов метелик полум'яний,
на кущ тернини сонце сіло.
У твої очі синьо-тьмяні
дивлюсь натхненно і несміло.

Коли нас ніч розділить сонних,
серця заб'ються в нас окремо,
щербатий місяць снами томить,
чарує мертво і зелено.
Та не лякайся, моя люба,
спокійно тої жди хвилини,
коли коханням день окрилить,
коли весна на кущ тернини
метелик сонця знов пришпилить.

БИКИ Й БУКИ

Потік рослин клекаче над землею. Лісу лави
мов мрячні мури. Б'ють джерела зелені над пнями
і меду жовте полум'я в бочках колод дірявих
рудий вогонь кори, суниць густі рябіють плями.

Знов котить вітер ночі колесо з узгір'їв лисих
за берег зір, де біліють тіней луки.
На спомин давніх вод знов кличе струмінь, що з екстази висох.
Земля погрожує злим зорям п'ястуками буків.

Мов ряд зубів трухлявих, пні стирчать із ям, мов з пащі.
Йде день. Дарма зоря в сестри-калини просить крові,
аж біла з розпачу впаде, немов без змісту слово,
на груди дня, що підіймає мряки сиві хащі.

Спить тіла пень у борі зір і пристрастей, ледачий,
спить тіла пень й душа у ньому, мов заснула ватра,
а бук до бука, мов бики печерні, в люті скачуть,
коли багорова плахта сонця кров у них роз'ятрить.

НІЧ

Міх хмар із зорями, мов з житом,
бере на плечі ніч і йде.
У круглім місяця кориті
замісить тісто золоте.

Дівки п'яні, мов грім, проходять,
реве із зодіяка Бик.
Земля запліднена, і води
у куряві масних музик.

ТЮЛЬПАНИ ДВА...

Тюльпани два, мов ти зо мною,
на двох краях життя пустелі
даремне кличуть, лиш водою
йдуть світла золоті тунелі.

Червоне полум'я двох квітів
крізь сіру тінь, крізь сіру тишу.
Так родяться мистецтво й міти
із туги за далеким, вищим...

За кращим, більшим, за незнаним,
що підняло б над світу низом.
Два райські птахи — два тюльпани —
карає ніч за мрії безум.

Червоне полум'я двох квітів
просвітлює сіряву сутінь,
червоне полум'я тюльпанів —
цвісти, горіти, проминути.

ПОХМУРИЙ ТИМН

Похи́лі чола,
похму́рі очі,
ро́зпука гола,
мо́в свердлом, точи́ть.
Триво́жний го́лос
ше́поче сти́ха,
та зі́р навко́ло
шука́є ли́ха.
Триво́жні очі:
ні́мим що́ буде?
І се́ред но́чі
блука́ють лю́ди.
Зимо́ю, лі́том,
мо́роз чи спе́ка —
йде о́страх сві́том
та не́безпе́ка.
Га́рячка й ту́га
уста́ спали́ла,
і кря́че пуга́ч —
зла чо́рна си́ла.
Сту́кочуть ку́зні
де́сь та́ємни́че,
і усмі́х дру́жній
застиг в о́бличчі.
Забли́сне о́брій
во́гнями зли́ви,

добі хоро́брій
ча́с невмо́лимий.
Зневі́ри трі́йло,
слі́пий недо́гляд,
та неспо́кійно
у да́леч по́гляд.
І ра́птом: сту́кіт,
ту́піт,
гу́л
ко́пит.
Да́леко
ду́доня.
Стрясе́ться
до́лоня.
І ра́птом: глу́хо.
І до зе́млі в триво́зі ву́хо:
зе́мля дри́жить.
І чу́ти:
з грю́котом гряде́ да́лека ми́ть.
Надхо́дять ро́ки,
суво́рі ро́ки.
Незла́мні кро́ки
вже на Но́ву пря́мують пу́ть,
Но́ве
ма́йбутнє
мо́лотом
ку́ють.

ДРОВНЯК
Никифор-Епіфаній

Репродукції з колекції Михайла МАРКОВИЧА

Ключик з Мімеля

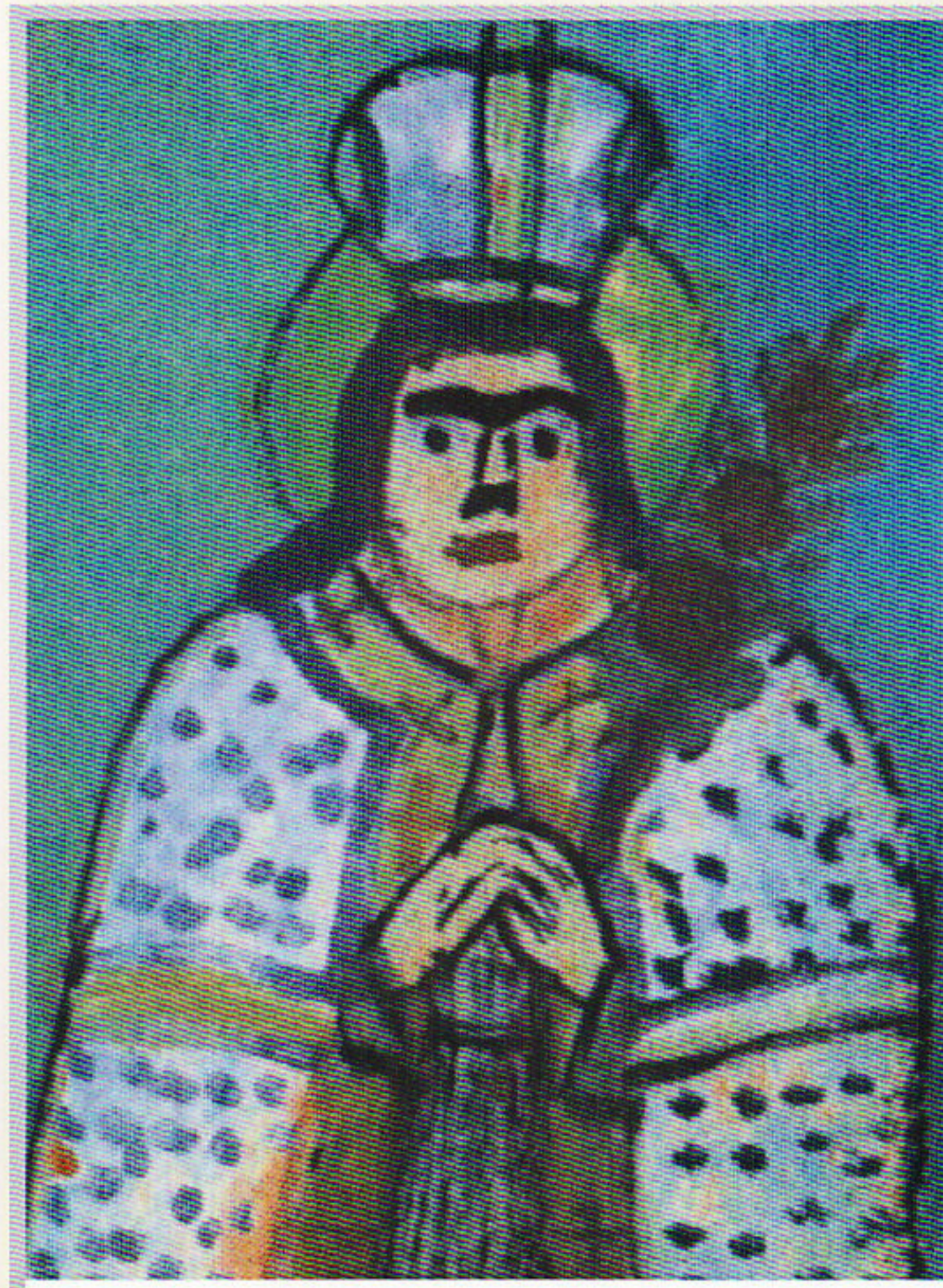

*Духовна особа
з пальмовою гілкою*

Священик

Святой з пальмовою гілкою

Візантійський священик

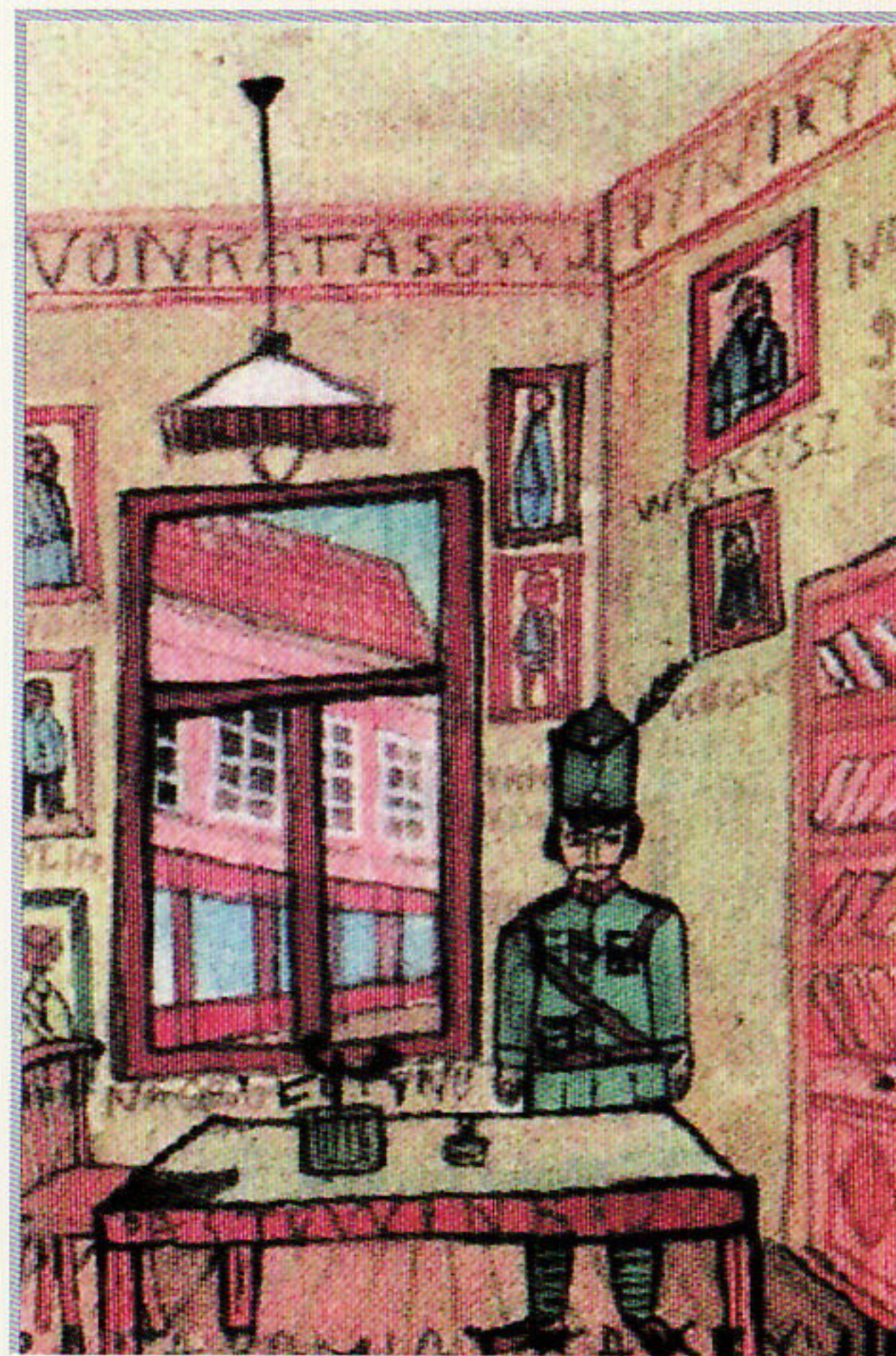

Хоругва

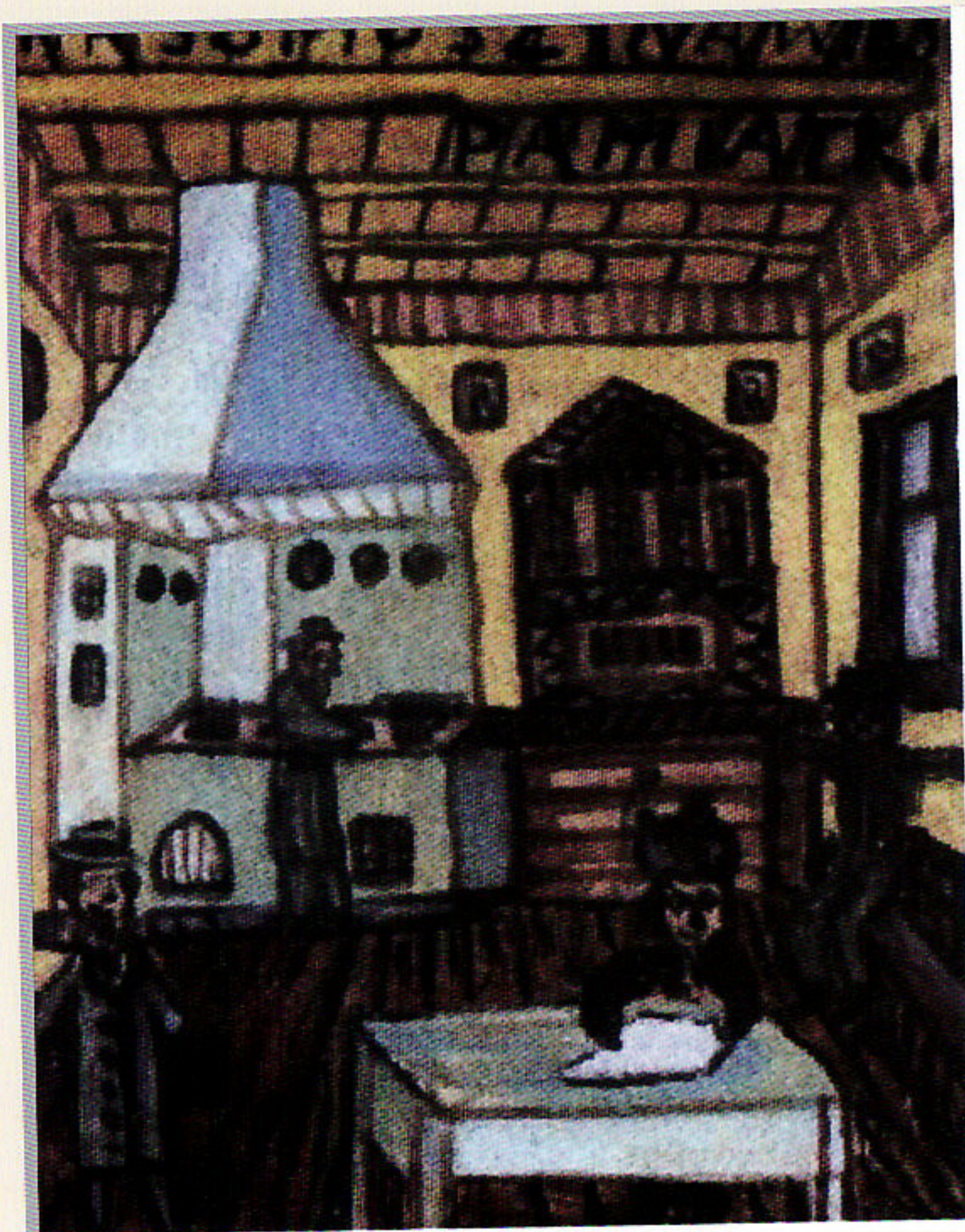

Церковна кімната

Кімната в штабному
приміщенні

Кухня

Чоловік із свічкою

Відпочивальники

ЕЛЕГІЯ ПРО СПІВУЧІ ДВЕРІ

Співучі двері, сивий явір,
старий, мальований поріг.
Так залишилися в уяві
місця дитячих днів моїх,
так доховала пам'ять хлопця
затмарені вже образи,
такий обмежений став обсяг
тієї пісні, що дрижить,
яка зворушенням хвилює,
та все ж без зайвої сльози
пейзажі споминів малює.
І хочу знову пережити
хлоп'ячі радощі та бурі.
Швидкіш струмує в жилах кров,
і сяють щастям очі хмурі,
в долоні легшає перо.

На кичерах сивасті трави,
черлений камінь у ріці.
Смолиста ніч, і день смуглявий,
немов циганка на лиці.
Розсміяні палкі потоки,
немов коханці до дівчат,

злітають до долин глибоких,
що в сивій мряці тихо сплять,
і куриться із квітів запах,
немов з люльок барвистих дим.
Дрижать ялиці в вітру лапах,
голосять шепотом дрібним,
течуть униз краплини шуму,
немов з гарячих пнів смола.
Сповитий в зелень і задуму,
п'є олень воду з джерела.
Квітчасте сонце спить в криниці
на мохом стеленому дні.
Кущем горючим таємниці
виходить ранком з глибини.
Співає пуща сном кудлатим,
прадавнім шумом загуло.
На схилі гір, неначе лата,
пришите до лісів село.

Корчма, мов куш, що родить зорі,
свічками палиться вночі.
З горілки б'ють дими прозорі,
скриплять іржавії ключі.

Ти ще рослина, ти ще камінь

Смичком вогнистим тнуть цигани,
розкотисто співає бас.
Пече музика, й голос тьмяний,
і струн сп'янілих лютый бряз.
Тремтить на флейті пальців десять,
музичне дерево горить.
Із бубна, мов із дзбана, ллється
роздзвонений, гарячий крик.
Палає скрипка, тихне, в'яне,
і серце бубна співом п'яне.
І про опришків сотий раз
оповідає в пісні бас:
св'ячені кулі, литий пояс,
таємне зілля, дика борть,
заклята ніч і смерть в напоях,
що їх коханцям варить чорт.
Шалений місяць — мрійний тенор
веде містичну пісню тьми.
Дівчина, наче веретено,
в танку спідницями шумить.

Ще пам'ятаю: на воді
дрижачі іскри ранок сіє.

Ще пам'ятаю: білий дім,
де стіни з дерева та мрії.
Ще пам'ятаю: в сонці міст
рудий хребет ліниво гріє,
неначе велетенський кіт,
що в сні ледачім очі щулить.
І дім і міст, мабуть, стоять,
але для мене вже минули
і тільки спомином горять.
Неситий крук над мостом крякав,
плило рікою сонце в світ.
Туди ходив ловити раки,
коли мені було п'ять літ.
Колола пальчики шипшина,
устами ссав солодку кров.
На зорі задививсь хлопчина,
але своєї не знайшов.

Тут сиве небо й сиві очі
у затурбованих людей.
Сльота дуднить і шиби мочить,
розмови стишені веде.
Під сивим небом розстелилась

земля вівса та ялівцю.
Скорбота мохом оповила
задуману країну цю.
Як символ злиднів виростає
голодне зілля — лобода.
Відвічне небо і безкрає,
відвічна лемківська нужда.
В таємних кручах давня Лада
ворожить хлопцям молодим.
В церквах горить Христовий ладан
і куриться молитви дим.
На небі тільки сині зорі
вислухують благальний спів
людей, що, прості та безкрилі,
цілуючи в німій покорі
брудні обніжки вівтарів
устами, чорними від пилу,
що їхні губи припорошить,
моління шлють Христу і Духу,
щоб допоміг здобути гроші
на хліб, на сіль і на сивуху.

Земля не родить, віє вітер,
на полі мох, мов теплий одяг,

а люди, як в усьому світі,
все родяться, терплять, вмирають.
Пожежі й повені проходять,
лишаючи лиш пустирі,
рокочуть війни і минають,
змінюються володарі,
літа пливуть, мов гірські води,
і про опришків дощ осінній
вже тільки спомини виводить.
Чимало бур так прогуло.
Лиш ти однакове й незмінне,
далеке лемківське село.

Туди, мов стріли, шлю слова,
туди крилата пісня лине.
З села такого вийшов я,
життя звеличник — верховинець.
З людей, що, щирі та звичайні,
приймали смирно долі пай
і поклонялись неба тайні
під знаком співного серпа.
І, може, був би тут остався,
як інші, покоровся сам
і, до землі німий припавши,

молився радісним вівсам,
та Той, що легкість дав сарні,
а бджолам квіти золоті
і кігті сталені для рися,
слова співучі дав мені
і гострі зуби, щоб в житті
я твердо й просто боронився.

Широкий світ, від серця ширший
і ширший вітер на селі.
Не помістити в цьому вірші
ні зір, ні неба, ні землі.
Шляхи широкі у безкрає,
поїхав хлопцем я у світ.
Насправді стриму час не має,
хоч важко це нам зрозуміть.
Турботи, радощі, омани,
кохання, зрада, ночі тьмяні
і сіроокеє дівча.
Одчаю шал, і пал любовний,
і хмільність щастя, і печаль,
нестямний захват молитовний,
доглибна знеохоти їдь
і ласка творчости найвища —

це все дало мені життя.
Його звеличую тут я
і кличу дням: мене п'яніть,
п'яніть мене! Хай смерти ближче,
хай на минулому іржа,
хай снігова спливе пороша,
думки нестримано дрижать,
а кожна, мов кришталь, ясна.
О, молодосте, ти одна
не заплямована й хороша.

Співуча тінь, крислатий явір
і тесаний, дзвінкий поріг.
Отак змальовує уява
місця хлоп'ячих мрій та втіх.

ЗМІЯ

Змія рослинна й кущувата,
змія покручена й слизька,
мов мокра палиця картата,
співає хлопцеві в руках.

Змія, мов рожа, гребеняста
росте з-під каменя кущем.
Слова рослинні і хвилясті
злітають радісним дощем.

Мов папороть, перед очами
стає прапервісність твоя.
Ти ще рослина, ти ще камінь,
тебе обкручує змія.

ЕЛЕГІЯ ПРО КЛЮЧІ ВІД КОХАННЯ

1

Зелений лист, крилатий ключ,
і веретено і обруч,
і знов сп'яняє, як сп'яняла,
похмільна юности кабала.
Палати знов і знову мерзти,
кохати знов і знов п'яніти!
На пальці елегійний перстень,
на серці елегійний квітець.

Містечко в сяйві ночі біле.
Невже ж тут друзів не згадять?
Росли ми разом і п'яніли,
кохаючи палких дівчат.
Таїлися від мрій бентежних,
вдавали гордих і твердих
і рвалися в обшири безмежні,
що нам стелилися до ніг.
Дарунків повна юність світла,
мов скриня сповнена скарбів,
та мрія — ночі тьмяна квітка —
вела, де обріїв межа
манила, мов любовний спів.

Щербились леза на ножах,
і спалювались поривання.
Квітчались місяцем доми,
і тремтячи кохали ми,
хоча соромились кохання.
Почалось так: жарким тюльпаном
горіло сонце юним сном.
Дзвонила в ста фортепіянах
омелодійнена весна.
Смички, мов луки, вигинала
і веретена обертала,
ячала сотнею скрипок,
в криницях м'ятних напувалась,
рядном квітчастим розстелялась
і сипала пісні й пісок.

Пригадуєш: весна горіла,
немов закохане дівча.
Навпроти вийшов ти несміло
невловне щастя зустрічати.
Пригадуєш: циганський вітер
дівчатам поцілунки крав.
Кохання сім гарячих літер
на твоєму серці написав.

Пізнались ми. Весна дзичала,
немов стріла, що небо тне.
Кохала і з коханням в'яла
дівчина, сп'янена вогнем.
Листар носив листи зелені,
листи шуміли. Ех, весна!
Плету пісні на веретені
про молодість, що промина.

2

Ночами грала окарина,
співали басом ковалі.
Несмілий і палкий хлопчина
не вмів знайти кохання слів.
Співали ранком білі теслі,
крутився колом дім ткачів.
Кохання мапу хлопець креслив,
весни дванадцять обручів.

Так народилась пісня в серці,
все замінилося у спів.
На амбразурі місяць сперся
й по шибі, мов краплина, сплив.
Вдивляючись в уста, що кличуть,

в розсміяних очей вогні,
різьбив ти в пам'яті обличчя,
щоб перелить його в пісні.
Кохав і зраджував кохану,
та пісні ти не обманив.
Їй завжди вірний, в північ тьмяну
ходив шукати в лісі слів.

Отак сплелись життя і пісня,
переливаючись в одне.
Одчай натхнення й радість пізня.
Куди ж ведуть слова мене?
Кохання й розпач так пізнало
жадібне серце юнака.
Устам лакомим завжди мало
палючих поцілунків. Так
перетремтіло, продрижало,
зажеврило, і відлунало,
і спалахнуло, і зів'яло,
в болючу пісню перейшло.

Мов строф гончар, що ліпить дзбани
з розспіваної глини слів,
промінюючи плач і сміх

в ліричне ремесло й купецтво,
невтишним серцем зрозумів,
що речі дві найкращі з всіх:
ясне кохання
й похмуре
мистецтво.

Співали ранком білі теслі,
на веретенах сміх ткачів.
Палючі строфи хлопець креслив,
весни дванадцять обручів.

Листар носив листи зелені,
листи шуміли. Ех, весна!
Плету пісні на веретені
про молодість, що промина.

Співають весняні ключі,
дзвенять черлені обручі,
і знов палає, як палала,
п'янлива юности кабала.

ЕЛЕГІЯ ПРО ПЕРСПЕКТІВ ПІСНІ

Я маю дім, при домі сад,
ліричні яблуні у ньому.
Мов свіже молоко — роса,
розваги мед мені палкому.
Мов капелюх, квітчастий дах,
і дім мальований, мов скриня.
Злодії ходять по садах
крізь перелази та вориння.
Обгородити треба конче,
покласти мур з каміння й сну.
Росте в моєму саді сонце —
похмільна квітка тютюну.

Виходжу в сад і юне серце
незаспокоєне й невтишне
окрилюю зеленим скерцом
розспіваної тужно вишні.
Виходжу в сад, як сонце гасне
і вечір, мов струна, тремтить.
Життя звабливе і прекрасне
в одній хвилині пережить!
Виходжу в сад, слова зриваю,
дерев натхнених щедрю дань.

Ой, хлопче, хлопче, ти в одчаю
красі нестямній в очі глянь!

Спалився вечір елегійний,
зів'яв, мов пісня, спопелів.
Збирай у дзбан слова спокійні,
свій молитовно юний спів!
Як ватра сонце догоріло,
пожаром очі обпекло.
В горючому вінку несміло
схиляю радісне чоло.

Обвечоріло. Обкурилось,
мов сто кадильниць, ніч димить.
Кружалном сонце покотилось
назустріч місяцеві й тьмі.
Цвітучий дим, синява муть,
ніч зорями на небі шиє.
Ти, хлопче, обережний будь,
весна россою очі виїсть.

Знов пахне подув конвалійний,
насичується медом кров.
Хоч крок відміряно спокійний,

невтишне серце б'ється знов.
Господар саду — юний лірик —
повільно йду під ночі спів.
Несу в долоні обважнілій
кіш, повний спілих місяців.

Шумлять дерева елегійно.
Про що шумлять?

— Кохання й сон.

Так вечора душні обійми
вколишуть серце в свій полон.
Таємні тіні — квіти ночі,
це душі білених дерев.
До місяця летіти хочуть,
та вітер їх не забере.

О туги радісна й велика,
слова стрілчасті в небеса!
Це місяць — молодий музика
настроює, мов скрипку, сад.
Нестримна мріє і химерна!
Прослався в безвість ночі шлях.
Ні, небо слів тих не поверне,
і не поверне їх земля.

Дерев послухай! Їхню сповідь
у книгу ночі запиши!
Мов явір, що тінь власну ловить,
схились до власної душі!
У книзі ночі срібні букви,
натхненні сторінки шумлять.
Її не візьмете до рук ви,
її до серця треба взять.
Мов зорі сплячі в глибині,
осяяні недійсним сном,
пробудяться слова на дні
душі окриленої, і
відповідає співом дно.
Відповідає співом явір,
відповідає співом ніч,
спиняється невтишний крок.
Натхненням циркулем уяви
накреслиш коло рівних строф.
Хай серце сп'янене в цю мить
окрилюється і горить,
нехай злітають догори,
нехай зриваються увиш
думки схвильовані й крилаті!

О слово, що в устах тремтиш,
невже ж мені тебе спиняти?
Я чую, як приходиш, чорна,
п'янлива та болюча пісне,
шукає змісту гостра форма,
єдина, що мій жах помістить,
і мою радість світляну,
і всю знемоги глибину,
і словом просто в серце тну,
аж трисне кров, мов крик одчаю,
з нестями й щастя умираю.

На дверях дому знак зловісний,
на дверях дому — перстень пісні.

ДОРОГИ

Розгорнулася земля, наче книжка
(дороги, дороги, дороги).
Зашуміла трава і принишкла,
простелилась нам юним під ноги.

Тільки небо і тільки пшениця
(над нами, за нами, під нами).
Тільки безкрай і далеч іскриться,
тільки безвість вітає вітрами.

Голубінь, золотавість і зелень
(яруги, галявини, кручі).
Розспівались таємно: дзінь-дзелень
цвіркуни в конюшині пахучій.

Заліzysta вода із криниці
(дороги, дороги, дороги).
О, відкрий нам свої таємниці,
дивний місяцю мідянорогой!

Бо в дорогах звабливая врода
(о зелень! о юність! о мріє!).
Наша молодість, наче природа,
колосистим ще літом доспіє.

БАРВІНКОВА ЩИРІСТЬ

Кохай мене звичайно й просто,
так, як кохають всі дівчата.
Коли проходиш білим мостом,
зоря в твоє волосся вп'ята.

Так палко вміють цілувати
лиш ті, що перший раз цілують.
В тремтінні слів твоїх крилатих
я барвінкову щирість чую.

ЗОЗУЛЯ

Ой, закувала знов зозуля.
Мабуть, кує вже сотий раз?
Вже двадцять весен в юних гулях
відмірюю піснями час.

Роса сріблилась на малинах,
хлоп'я молилось до весни.
Зозулями хвилини линуть
і хлопцеві малюють сни.

САД

Біологічний вірш у двох відмінах

1

Тріпочуться слова, мов бджоли на дощі,
вривається розмова, ледве розпочата,
спалахують думки й ховаються мерщій,
і погляд, мов метелик, ясний і крилатий.

Кімната нам заміниться в квітчастий сад,
і сплетемось, обнявшись кучерявим листям.
Вросту, мов корінь, в тебе, й спалахне роса
на наших ясних снах, омаєних сріблисто.

2

Нас двоє — два кошлаті й сплетені кущі,
і усміх наш — метелик ніжний і крилатий.
Проколені думки, мов бджоли на дощі,
тріпочуться, на гостре терня міцно вп'яті.

Пісні, мов ягоди, омають щодня
той сад, де ми ростем, обнявшись тісно листям.
Углиб, аж до коріння все отут сповня
рослинний бог кохання, первісний і чистий.

ПІСНЯ ПРО ВІЧНУ МОЛОДІСТЬ

Запрягти до саней чотири чалі коні
і в чвал, і в чвал!
Заіржуть баскі бігуни на реміннім припоні,
аж луна відіб'ється
від скал, від скал.

Тріснути батогом на вітер буйний
і вдаль, і вдаль!
Наші очі далеччю гартуймо,
а серце куймо
на сталь, на сталь.

Ударять у срібну рунь золоті копита,
мов грім, мов грім.
Повними грудима будемо вітер пити,
під дахом синього неба
наш дім, наш дім.

Снігів завмерлу тишу вигуком розпороти:
нема турбот!
І сонцю ми поженемо навпроти,
батьорі, радісні,
в галоп, в галоп.

Запрягти до саней чотири чалі коні
і в чвал, і в чвал!
Навпростець переїдемо всі перепони,
здобудемо
життя фінал.

Розпускають коні сиві гриви,
пара з уст, мов дим.
З рвучим вітром буйногривим!
Бути вічно юним,
вічно молодим!

ПРИВІТАННЯ ЖИТТЯ

І день і вік однаково минають. Не задержать
нам хвилі. Кожна мить знов родить другу мить,
і перша в другій спить, обі у третій, та, як вежа,
час виростає й меж не має й нас німить.

Так на минулого й майбутнього раменах
повішено, мов плахту, долю нашу.
Ми — ланцюга поодинокі звена,
ми — відтинок малий зі стрічки часу.

Це наших днів звичайна тут дорога,
не падає ніщо до безвісти води.
Віддати треба нам життю щомога,
а треба кожному, ще поки молодий.

Тепер ще квітка дійсности надією цвіте,
не кидає ще тіні дерево зневіри.
Хоч знає, що морози, серце вірує проте
і ліктями ужитку правди ще не мірить.

Для молодих плечей легкий є неба в'юк,
в одноманітності не явиться нам позіх.
О, не словами уст, але словами рук
співати будем пісню на житті порозі.

Вітай життя! Що більш даєш, і щастя, і красу,
і сум, і горе. В мені юний пал не вмер ще.
Вітай життя! І на привіт тобі я понесу
м'яке, та в панцир крицевий закуте серце.

ЕЛЕГІЯ ПРО ПЕРСПЕКТІВ МОЛОДОСТІ

Розсунулись, мов карти стіни,
угору стеля поплила,
і вікна згасли в синій тіні,
найближчі речі вкрила мла.
Так ява стала сном.
Уже не стеля, лиш глибінь,
уже не стіни — далечінь
і, наче іскри в тиші сплячій,
далекі, недосяжні в мряці,
дзвінкі, мінливі та дрижачі,
засяли зорі над столом.

І я спокійний та негнущий
під небом, що важке, мов камінь.
Мені сьогодні не заснути.
Пишу холодними руками
оці слова.

Ріка шумить, мов млин, що мрії меле
Головокружним ночі хмелем
п'яніє голова.
Ось таємнішає природа
в безбожно первісній красі
(словами не розкрити тайн її).

Яка ж страшна оцього світу врода,
що отруїла дні мої.

От жив звичайно, як усі,
мантачив безтурботно час,
аж забаглось мені нараз
чогось незнаного.
Сьогодні вже не так, не так:
складнішає життя,
і, наче чорний стяг,
шумить над серцем кожна ніч,
і місяць — мідний птах,
таємна рожа неба, лямпа
поетів та сновид
веде мене в сріблених снах
зигзагом мрії та безумства
понад безодню світу.
Мов ртуть, підноситься солодкий жах
до горла і до мізку,
аж струни-нерви задрижать.
Тоді вдаряє пісня стусаном ножа,
тоді лунає пісня різко.
Ну, сам скажи,
навіщо це усе,

ПІВОНІЇ

навіщо мерзти
в красі холоднім сьйві.
Ось, краще бережи
твоєї молодости перстень.
Отих хвилин,
коли ще світ, мов серце, був широкий,
коли не снівся сон лихий мені,
коли ще хлопцем сивоооким
сміявся щиро й дзвінко
та без журби мантачив дні.

Так час перегортає
мого життя нову сторінку.
І знаю тільки те,
що треба пісню, наче тінь, нести з собою,
що треба йти, невпинно йти
назустріч мертвій тишині
за зовом вітру — за зовом ночі,
аж попіл сну засипле очі.
Спочине серце під крилатим кленом,
порине в море трав зелене,
і тільки пісня вільна, спіла,
жива, нестримна, горда, сміла
ітиме далі вже без мене.

Червона молодість півоній.
Яка краса! Яке п'яніння!
Візьми моє чоло в долоні
й оборони, моя весіння!

Бо переслідує крізь морок, —
ще крок, ще крок, мене поцілить
мій друг найкращий і мій ворог
найзавзятіший, Боже милий!

Натхнення темне, музо вічна!
Б'є ніч у тіней чорні дзвони.
На чорнім тлі, мов кров трагічна,
півоній молодість червона.

НА ВІТЕР

Кинь пісню на вітер,
на вітер слова!
Десь шепотом віти,
десь шумом трава.

Не в воду глибоку,
а в сонце пливеш.
Подумай, нівроку:
ех, світ цей без меж!

Дме вітер у руна
життя молоде,
на яблуні струнах
долоні кладе.

Немає ще яблук...
Хтось кличе з яруг.
Послухай: це зяблик,
це сірий твій друг.

Ти сонно на яві,
ти п'яний від сну.
Десь шепотом явір
вітає весну.

Десь шелестом сливи...
Що більше тобі?
Сьогодні щасливий
ти птах, далебі!

САДИ

Задзвеніли сади,
задзвеніли піснями.
Я такий молодий,
повний юними днями.

Одяглися сади
в черешневес плаття.
Рвучий струмінь води,
наче юне завзяття.

Засміялись уста,
засміялись очі.
Грає радість пуста
в весняні, теплі ночі.

Вже зелені сади,
вже весни кантилена.
Ще мій сміх молодий,
і душа ще зелена.

Зашуміли сади,
плине легіт привітний.
Я такий молодий,
я одначе самотній.

Вже розквітлі сади,
вже весни повно й світла
в кожному плесі води,
і душа вже розквітла.

Заквітчались сади,
прийде знову ніч літня.
Де, дівчино, де ти —
ясна мадонно квітня?

ПІСНЯ ПРО НЕЗНИЩЕНІСТЬ МАТЕРІЇ

Забрівши у хаші, закутаний у вітер,
накритий небом і обмотаний піснями,
лежу, мов мудрий лис, під папороті квітом,
і стигну, і холону, й твердну в білий камінь.

Рослинних рік підноситься зелена повінь,
годин, комет і листя безперервний лопіт.
Залле мене потоп, розчавить білим сонцем,
і тіло стане вуглем, з пісні буде попіл.

Прокотяться, як лава, тисячні століття,
де ми жили, ростимуть без наймення пальми
і вугіль з наших тіл цвістиме чорним квіттям,
задзвонять в моє серце джагани в копальні.

СІРИЙ ТИМН

Стовпи із попелу угору!
Міста в дротах — під вітром ліри.
Це тут, де мурів скупість взором,
без саява навіть сонце сіре.

Тут люди, мури і бацилі
тим самим піддані законам
і тулуби печей похилі,
де розцвітають іскор грона.

Хто падає, за ним не тужать,
бо срібло сліз не для розтрата,
скупі на скарб навбач байдужий.
Хвалю життя шорстке й сукате!

ПІСНЯ ПРО ІЗГОЯ

Чи ви знаєте пісню вигнанчу,
чи ви чули коли вже її?
Наболілу, бунтарську й підданчу,
що в ній туга, розпука і їдь.

Ох, зворушення в серці заплаче,
не дає говорити мені.
Чи ви знаєте думи бурлачі,
з криком болю замовклим на дні?

Безпощадні, отруйні, зловісні,
крик зневіри лунає із дна.
Та моєї не бійтеся пісні,
хай до серця промовить вона.

Хоч ці строфи похмурі, зловісні,
та одначе не збавлять вас сну.
О, моєї не бійтеся пісні,
хоч словами-бичами вас тну.

Світ великий, безмежний, широкий,
не обняти думками його.
Де задержить утомлені кроки
всім байдужий, недужий ізгой?

Світ безкрай, безмежний, широкий,
має тисячі, тисячі міст.
Де задержить утомлені кроки
занімілий, задуманий гість?

Світ багатий, розкішний, привітний
має тисячі, тисячі міст.
Та одначе є люди самотні,
мов заблукані птахи без гнізд.

О, не витримав стільки би другий,
він надію поніс у душі.
Хай його відцуралися други
та покинули товариші.

Відійшли, не лишився з них жаден,
залишили самого в журбі.
Кожний день, кожна ніч силу краде...
І все сам, і все сам у юрбі.

Хоч надія у серці не гине,
на чолі незатерте тавро:
це чужинець, чужинець, чужинець,
хто його привітає добром?

Хто його привітає як друга,
хто допоможе, допоможе йому?
Тільки посміх, погорда, наруга...
Лиш байдужність він знайде німу.

Стільки правд, стільки діл є оманних.
Хоч на світі багато людей
нещасливих, сумних, безталанних,
він між ними самотньо все йде.

Лиш затиснені з впертістю жмені,
в них ще сила палка, молода.
Щораз слабші та слабші легені...
І заглянула в очі нужда.

У гарячці чоло, у пожарі,
повне гострих, відкривних думок.
На чужиннім, гладкім тротуарі
заломився паломника крок.

Туги серця слова не повторять,
все даремне, даремне на біль.
Чуже місто, чужа санаторія...
І лиш подув далекий із піль.

Тільки подув далекий приносить
свіжий запах німої землі.
Вже цієї мандрівки є досить,
цих блукань в безпросвітній імлі.

Вже спочине, спочине, спочине,
наближається всьому кінець.
Привітання з його батьківщини
принесе легкокрилий гонець.

Привітання землі материне
хай почує останній ще раз.
Хай думками в минуле порине,
бо забути, заснути вже час.

Давлять груди німі, білі стіни
та шпитальна, примар повна ніч.
Хтось надходить, хтось стукає в сіни...
Глухий кашель і з уст кровотіч.

Вже прийшла чорна ніч в темнім крепі,
відітхнула глибоко земля.
Ще останній, придавлений шепіт:
— Я вертаюсь, Вкраїно моя.

МЕТЕОР

«Де батьківщина, де твоя, скажи.
Якої син планети чи комети,
які твій лет міжсвітний має мети,
де перед мандрами давніш ти жив?»

Міжзірний волокито та бродяго,
в безкраю безвість пущений в крутіж, —
сліпучий, ярий спижу, що гориш
на вежі світу полум'яним стягом.

Незбагнений в рахунку астрономів,
уроджений в височині німій,
навіщо в низині шукаєш дому,

на власнім гробі кам'яна статує?»
— Поете, не журись. Упадок мій
жар мого серця від зими врятує.

DE MORTE IV

Про смерть IV

Я є спокійний, наче тиша на воді,
я маю досить, досить сили,
щоб не боятись навіть і тоді,
коли загляне в очі лилик.

Як затріпоче крилами над мною
і вжалить зір, налитий кров'ю
вщерть,
то буде мовою німою
одне-одніське слово — смерть.

Бо навіть привид чорний смерти
душі моєї не розстроїть струн.
О Боже, дай, щоб навіть впертий
мене ніколи не зігнув бурун.

О Боже, дай, щоб я в змаганні
стояв, мов скеля, проти орд,
щоб смерть моя була — останній
гармонії акорд.

Я є спокійний, наче тиша на воді

Зміст

Михайло МАРКОВИЧ	3	Любов	17
Назар ФЕДОРАК. Лемківський календар		Бджола	17
(кілька слів од упорядника)	4	Праліто	18
Крутиться світ весняний і зелений		Дно пейзажу	19
Шум	6	Мандрують хмарою дрібні прочани	
Коломійка про провесну	6	Дощ	20
Зелена елегія	7	Ожереди	20
До мосі пісні	9	Лелеки	21
Клени	9	Бақлажани	21
До весни	10	Осінь	22
Гірке вино	10	Соняшник	22
Гвоздики	11	Перший сніг	23
Хміль	11	Кравці лисицям хутра шують	
Вільхи	12	Коляда	24
Калина	12	Проянди	24
Весна («Росте Антонич,		Віщий дуб	25
і росте трава...»).	13	Зима	25
Село («Застрягло сонце		Никифор-Епіфаній ДРОВНІЯК	26
між два клени...»).	13	Корови моляться до сонця	
Весна («Пече весна,		Ранній вітер	37
й бадьорі сажотруси...»).	14	На шляху	37
Весна («В загравах лун		Світанок	38
виходять ранки з нетрів ночі...»).	15	Село («Корови моляться до сонця...»).	38
Лисніє липовий, липневий липець		Ранок	39
Божевільна риба	16	Диво	39
Стратосфера	16	Коропи	40

Схід сонця	40
Вербель	41
Гимн перед світанням	42
<i>Вітрами поле душі нам обмило</i>	
Пожар	43
Мурашник	43
Над водою	44
Пісня бадьорих бродяг	44
Пейзаж з вікна	45
Знак дуба	46
<i>Вертаються з вечірні лемки</i>	
Старе вино	47
Сутінь	47
Літній вечір	48
Черемхи	48
Колискова	49
Малий гимн	50
Захід	50
Вишні	51
Золотоморе	51
<i>Іди вночі, мій друже, іди вночі на грунь</i>	
Прелюдія	52
Романтизм	52
Собака й місяць	53
Гимн життя	53
Людина	54
Об'явлення	55

Півень	55
Ніч («Не хочу більш писати вірші, складати ямби та трохеї...»)	56
Ліс	56
Елегія про перстень ночі	57
Ніч («Розкрита книжка, лампа, блудні нетлі...»)	58
Гірка ніч	58
Весняна ніч	59
Фіалки	59
Пісенька до сну	60
Марнотратний гимн	60
Буря	61
До холодних зір	61
Весільна ніч	62
Шернина	62
Бики й буки	63
Ніч («Міх хмар із зорями, мов з житом...»)	64
Пюльпани два	64
Похмурий гимн	65
Никифор-Епіфаній ДРОВНІК	66
<i>Ти ще рослина, ти ще камінь</i>	
Елегія про співучі двері	77
Змія	81
<i>Зоря в твоє волосся вп'ята</i>	
Елегія про ключі від кохання	82
Елегія про перстень пісні	85

<i>Дороги</i>	88
<i>Барвінкова щирість</i>	88
<i>Зозуля</i>	89
<i>Сад</i>	89
<i>Дме вітер у руна</i>	
<i>Пісня про вічну молодість</i>	90
<i>Привітання життя</i>	91
<i>Елегія про перстень молодости</i>	92
<i>Півонії</i>	93
<i>На вітер</i>	94
<i>Сади</i>	95
<i>Лежу, мов мудрий лис, під напороті квітом</i>	
<i>Пісня про незнищенність матерії</i>	96
<i>Сірйй гімн</i>	96
<i>Пісня про ізгоя</i>	97
<i>Я є спокійний, наче тиша на воді</i>	
<i>Метеор</i>	99
<i>De Morte IV</i>	99

Зауважені неточності

Сторінка	Надруковано	Слід читати
3	Лігніці	Лігниці
30	Устя Торицьке на Львівщині	Устя Горлицьке на Лемківщині
67	Ключник з Мімеля	Святий Петро
70	Єпископ	Єпископи
76	Жила кухня	Кухня

Літературно-художнє видання

Богдан-Ігор АНТОНІЧ

ЗВЕЛИЧУЮ СТОКРОТ ВЕСНУ

Упорядник Назар Федорак

Відповідальний за випуск Михайло Турко
Художнє оформлення
та комп'ютерне верстання Наталії Гончарової
Технічне редагування Наталії Мельникової

Підписано до друку 05.11.2009.
Формат 70×90/16. Папір крейдований. Друк офс. Гарн. Century Gothic.
Умовн. друк. арк. 7,7. Обл-вид. арк. 4,7.

Видавництво «Растр-7»
79005, м. Львів, вул. Кн.Романа 9/1
тел./факс (032) 235-52-05
тел.: (032) 235-72-13
e-mail: rastr-sim@mail.ru
www.rastr-7.com.ua
Свідоцтво державної реєстрації
ЛВ №22 від 19.11.2002 р.